

EUROPOS SĄJUNGOS VADAI WASHINGTONE

Washington, birželio 21 d. (ELTA). Europos Sąjunga, anot Komisijos pirmininko Jose Manuel Barroso, nepaisant dabartinės krizės, yra veiksmi. "Niekas neblokuojama, mes galime dirbti", - pareiškė jis Vašingtone, praėjus trims dienoms po krizinio ES viršūnių susitikimo Briuselyje.

Prieš tai jis kartu su šį pusmetį Bendrijai pirmininkaujančio Liuksemburgo premjeru Jean-Claude Juncker susitiko su JAV prezidentu George W. Bush. Šiame pokalbyje G. W. Bush pabrėžė stiprios Europos, kaip JAV partnerės, reikšmę.

J.M.Barroso teigė nesąs nusteblintas sunkumų Europos Sąjungoje. "25, netrukus 27 šalys, daugiau kaip 500 milijonai žmonių - suprantama, kad yra problemų", - kalbėjo jis. Į dabartines problemas negalima nekreipti dėmesio, tačiau mes "nesame paralyžiuoti", pridūrė Komisijos vadovas.

Anot J.M.Barroso, ekono-

mikos augimas ir darbo vietų kūrimas, taip pat aplinkos apsauga yra svarbiausias Europos tikslas. Tačiau tokia pat svarbi yra ir plėtos politika. "Mes negalime gyventi su mintimi, kad kasdien 25 tūkst. žmonių miršta, nes neturi ką valgyti ir švaraus vandens", - sakė jis. J.M.Barroso duomenimis, susitikime su JAV prezidentu pirmiausiai išryškėjo nuomonių skirtumai ekonomikos ir aplinkosaugos klausimais. Tačiau "mūsų vertybės yra tos pačios", teigė jis. G.W.Bush taip pat pažymėjo, kad abipusės partnerystės pagrindas yra "bendros vertybės ir viltys ateičiai". "Mes norime stiprios Europos, kad kartu galėtume pasiekti svarbių tikslų", - sakė jis. Abi pusės susitarė dėl iniciatyvos gerinti transatlantinę ekonominę integraciją. Pirmiausiai turi būti siekiama šiuo metu dar skirtingų normų, produkcijos standartų ir saugumo reikalavimų harmonizavimo.

ESTIJOS PARLAMENTAS RATIFIKAVO SIENOS SUTARTĮ SU RUSIJA

Estijos parlamentas neeiliniame posėdyje ratifikavo sienos sutartį su Rusija, pasirašytą gegužės 18 dieną Maskvoje. Už sutarties ratifikavimą balsavo 78 deputatai, prieš buvo 4 parlamento nariai. Kad sutartis būtų ratifikuota, jai turėjo pritarti mažiausiai 68 deputatai. Iš viso Estijos parlamente yra 101 deputatas.

Nauja siena eina buvusios Estijos SSR ir RSFSR sienos linija, kuri nuo 1991 metų buvo

kontrolės linija tarp Estijos ir Rusijos. Pasirašydama šią sutartį Estija neteko maždaug 5 proc. savo teritorijos, nustatytos pagal 1920 metų Tartų taikos sąlygas. Iš viso abiejų šalių sienos ilgis - 33,7 km, iš jų 207,5 km eina sausuma ir upėmis, 126,2 km - Pskovo, Šiltuokio ir Peipaus ežeru. Rusijos ir Estijos valstybinės sienos sutartis įsigalios praėjus 30 dienų po šalių apsikeitimo ratifikaciniais raštais.

RUSIJA NEKETINA TVIRTINTI SIENOS SUTARČIŲ SU ESTIJA

Pristatyti Rusijos ir Estijos sienos sutartis ratifikuoti į Federalinį Susirinkimą neįmanoma, paskelbė Rusijos užsienio reikalų ministerija. "Atsižvelgiant į Estijos parlamento užimtą poziciją, pristatyti minėtas sutartis ratifikuoti į RF Federalinį Susirinkimą, darosi neįmanoma", - teigiama užsienio politikos žinybos pranešime.

Jame, be kita ko, pažymima, kad ratifikavimo įstatymo, priimto Estijos parlamente, tekste yra "nepriimtinių nuostatų, siejančių minėtų sutarčių ratifikavimą su Estijos vidaus naudojimui skirtai Estijos valstybiniais dokumentais, kurie neatitinka objektyvių realijų, sudaro melagingą kontekstą šių

sutarčių nuostatomis aiškinti ir įgyvendinti ir todėl daro beprasmišku ilgametį darbą iki jų pasirašymo". Rusijos URM pabrėžia, kad Rusija veikė remdamasi ne kartą pareikštais oficialiojo Talino patikinimais, "kad Estija nežengs žingsnių, griaujančių šį procesą". "Deja, šie patikinimai liko neištesėti", - pažymima pranešime.

Dokumente taip pat teigiama, kad forma, kuria ratifikuotos sienos sutartys su Rusija, "susilaukė aiškiai neigiamo įvertinimo Rusijos visuomenėje".

Estijos parlamentas sienos sutartis su Rusija ratifikavo birželio 20 dieną. Penkioms

(Nukelta į 3 psl.)



Po nepavykusių pasitarimų Briuselyje dėl biudžeto Europos Sąjungos 25 valstybių suvažiavime birželio 16 ir 17 dienomis, vyriausieji ES vadovai tuoj atskrido į Washingtoną ir čia birželio 20 d. informavo JAV prezidentą. Nuotraukoje ES-gai pirmininkaujantis Luxembourg min. pirm. Jean-Claude Juncker, JAV prez. George Bush ir ES prez. Jose Manuel Barroso.

Baltųjų rūmų nuotr.

MASKVOS IR BERLYNO FLIRTAS DĖL KARALIAUČIAUS

Vilnius, birželio 21 d.

Maskvos signalas, kad kaimynių Lietuvos ir Lenkijos prezidentai nepageidaujami Rusijos ir Vokietijos vadovams švenčiant Karaliaučiaus jubiliejų, Vilniuje buvo įvertintas kaip nemalonus akibrokštas.

"Jei Vokietijos kancleris Gerhard Schroder ir Rusijos prezidentas Vladimir Putin iš tiesų dalyvaus išskilmėse Karaliaučiuje be tiesioginių kaimynų dalyvavimo ir bus inauguruoti Karaliaučiaus universiteto garbės daktarais, tai bus reikšmingas ženklas Maskvos ir Berlyno santykiuose", - sakė užsienio reikalų ministras Antanas Valionis. "Kažin ar įmanoma dabar ištaisyti šią padėtį kviečiant kaimyninių valstybių vadovus, kai liko tik keletas savaitių", - pridūrė A.Valionis.

Pasak Lietuvos ministro, "mes šį ženklą idėmiai perskaitysime ir reaguosime". Jis komentavo pranešimus, kad Rusijos Karaliaučiaus srities kaimynės Lietuva ir Lenkija, skirtingai nei Vokietija, negavo kvietimų valstybių vadovų lygiu dalyvauti dabartinio Kaliningrado 750-ųjų įkūrimo metinių išskilmėse liepos 3 dieną.

Pasak ministro A.Valionio, "su Vokietijos diplomatais dirbame labai geranoriškai, abiejų šalių interesų supratimo pagrindu, tačiau kartais atrodo, jog kai kurie Vokietijos politinės valdžios veiksmas nepilnai atsižvelgia į mūsų regiono istorinius ir politinius jautrumus".

Ministras priminė, kad Vokietija taip ir nepareiškė aiškesnės pozicijos trims Baltijos valstybėms pasiūlius tiesti alternatyvaus dujotiekio trasą iš Rusijos

į Europą. Kaip skelbta, Lietuvos, Latvijos ir Estijos premjerai laiške Europos Komisijos prezidentui Jose Manuel Barroso pasiūlė dujotiekį iš Rusijos į Europą tiesti ne Baltijos jūros dugnu, kaip nusprendė Rusijos ir Vokietijos dujų bendrovės, bet per Baltijos valstybių ir Lenkijos teritoriją. Panašiai reagavo ir Varšuva. Vokietijos žiniasklaida citavo Lenkijos ambasadorių Berlyne Andrzej Byrta, pareiškusį, kad kaimynių Lenkijos ir Lietuvos dalyvavimas išskilmėse Karaliaučiuje tokiu pat lygiu kaip Vokietija būtų "normalių santykių išraiška".

Tuo tarpu Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto direktorius **Raimundas Lopata** demonstratyvų Lietuvos ir Lenkijos ignoravimą įvertino kaip Kremliaus siekį pasinaudoti Karaliaučiaus korta savo politiniams tikslams realizuoti. "Analizuoju pastarojo laikotarpio Kremliaus veiksmus siekiant pasinaudoti Kaliningrado korta bei išnaudoti politiniams tikslams Karaliaučiaus jubiliejų, akivaizdu, jog V.Putin apsisprendė iki galo palenkti Berlyną. Mano nuomone, jau faktiškai deramasi dėl rusų administruojamos srities "pardavimo" vokiečiams, ir galbūt mes esame pastangų iš naujo formuoti istoriškai liūdnei pagarsėjusią Maskvos-Berlyno geopolitinę ašį liudininkai", - sakė politologas. Anot R.Lopatos, "mes klausiamo Vokietijos: ar ir vis dar nesuvokiame, jog neseniai Lietuvoje pademonstruotas ryžtas atsispirti Rusijos manipuliacijoms regiono istorijos temomis nebuvo nevisavertišku-

mo išraiška, o priešingai - **bandyta atvirai kalbėti apie istorijos pamokas - teheranus, jaltas ir potsdamus?**". Jis turėjo galvoje Lietuvos prezidento Valdo Adamkaus sprendimą nevykti į Maskvą švęsti pergalės prieš nacių 60-mečio, nes Antrojo pasaulinio karo pabaiga reiškė naujos, pusę amžiaus trukusios sovietinės okupacijos pradžią. Europos persidalijimą bolševikinė SSRS ir nacių Vokietija suplanavo 1939 metais sudarytu Molotovo-Ribbentropo paktu.

Lietuva, turinti apie 300 kilometrų sieną su Karaliaučiaus sritimi, yra susijusi su ja senais istoriniais ryšiais. Istorinė teritorija dabartinėje Karaliaučiaus srityje turėjo Mažosios Lietuvos vardą, nes joje praėjusio tūkstantmečio pradžioje gyveno lietuviškai kalbėjusios baltų gentys, o iki 18 amžiaus lietuviai sudarė gyventojų daugumą. Nors Lietuvą su šiuo regionu sieja seni kultūriniai ryšiai, Lietuvos valstybė jo niekada neadministravo. Sritis buvo pavaldi Prūsijai ir Vokietijai, o po Antrojo pasaulinio karo 1945 metais Potsdamo konferencijoje šis kraštas buvo **laikiniai perduotas Sovietų Sąjungai**.

SKAITYTOJŲ DĖMESIUI!

DIRVOS redakcija atostogaus liepos 4-24 d. Savaitraštis neišeis liepos 5, 12, 19, ir 26 dienomis. Poatostoginė laida bus rugpjūčio 2 d. Visiems skaitytojams linkime malonių vasaros atostogų!

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Vilniui tapus Europos kultūros sostine, tikimasi, kad 2009 m. miestą aplankys dvigubai daugiau turistų, rašo *Verslo žinios*. Programos "Vilnius - Europos kultūros sostinė 2009" vienas iš tikslų - sustiprinti miesto tarptautinį konkurencingumą ir sulaukti daugiau turistų. "Pernai Vilnių aplankė apie 1 mln. turistų. Kasmet jų skaičius ūgteli iki 20 proc. Todėl, pačiais pesimistiškiausiais skaičiavimais, 2009 m. miestas turėtų sulaukti 1,8 mln. svečių. Renginių gausa bus papildomas magnetas aplankyti Lietuvos, o tais metais - ir Europos kultūros sostinė", - prognozuoja Alvytis Lukoševičius, Valstybinio turizmo departamento (VTD) direktorius. VTD dalyvaus pasirengimo koordinacinėje komisijoje, kurios nariais turėtų būti ir Ūkio, Susisiekimo, Švietimo ir mokslo, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijų, taip pat Vilniaus miesto savivaldybės atstovai.

Advokatui Kazimierui Motiekai iš JAV skambino buvusio koncerno EBSW vadovas Gintaras Petrikas, kalėjime laukiantis ekstradicijos į Lietuvą dėl svetimo turto (80 mln. litų) iššvaistymo, rašo dienraštis *Respublika*. Buvusiam savo advokatui jis tvirtino labai bijas dėl savo saugumo, jei būtų perduotas Lietuvai. G.Petrikas nuogaštuoja dėl savo sveikatos ir net gyvybės Lietuvos įkalinimo įstaigose. Pasak K.Motiekos, G.Petrikas, jei bus nuspręsta jį perduoti, nori "kalbėti apie savo saugumą Lietuvoje" ir nori "garantijų iš aukštai stovinčių žmonių", rašoma dienraštyje.

Birželio 19 d. vidury dienos apvogtas Vilniaus centre įsikūręs Genocido aukų muziejus. Du muziejaus lankytojai iš Šaudymo kameros pagrobė du eksponatus - auksinį žiedą ir auksinį kryželį. Muziejaus patirti nuostoliai dar tikslinami. Kaip pasakojo įvykio aplinkybes tiriančio sostinės 2-ojo policijos komisariato pareigūnai, vagiškai buvo pasirengę planą: vienas jų užkalbino muziejaus prižiūrėtoją ir paprašė duoti atsigerti vandens, antrasis tuo metu pakėlė stiklinę grindų plokštę ir pačiuo po ją eksponuotas auksines vertybes. Grįžusi į ekspozicijos salę, prižiūrėtoja pastebėjo vagystę, tačiau vagių moteris sulaikyti nespėjo. Vaikiniai spruko pro duris, perbėgo Lukiškių aikštę ir dingo. Genocido aukų muziejus įsteigtas 1992 metais. Vadinamojoje Šaudymo kameroje po stiklinėmis grindų plokštėmis eksponuojami Tuskulėnų kapavietėse rasti radiniai. Pagrindinė muziejaus ekspozicinė dalis - KGB vidaus kalėjimas, vadinamasis tardymo izoliatorius. Biliėtų į muziejų kainos simbolinės, suaugusieji eksponatus gali apžiūrėti už 2 litus, moksleiviai - už 1 litą.

Po dviejų savaičių pažinties su Klaipėdos uostu amerikiečiai ekspertai susidarė nuomonę, kad jo apsaugos lygis toks pat aukštas, kaip ir JAV uostuose. Amerikos kompanijų SAIC (Science Applications International Corporation) specialistai Klaipėdos uosto apsaugos sistemas studijuoja pagal Lietuvos susisiekimo ministerijos ir JAV vyriausybei atstovaujančios Prekybos ir plėtros agentūros (USTDA) sutartį. Kompanija SAIC iki gruodžio 5 d. ministerijai turi pateikti ne tik apsaugos patikimumo lygio įvertinimą, bet ir jos tobulinimo rekomendacijas atsižvelgiant į uosto plėtros perspektyvą. Ši 415 tūkstančių dolerių kainuojanti projektą apmoka JAV. Kompanija SAIC, tarp 16 pretendentų laimėjusi vyriausybinių užsakymo konkursą, apsaugos technologijų srityje turi didelį autoritetą. Pakanka paminėti, kad būtent ji sukūrė ir instaliavo 2004 metų Vasaros olimpiinių žaidynių Atėnuose apsaugos sistemą. Kompanija, kurios metinė apyvarta siekia 6,7 milijardo dolerių, turi 45 tūkstančius etatinių darbuotojų ir savo atstovybių visame pasaulyje.

Tautinė partija "Lietuvos kelias" kreipėsi į ministrą pirmininką Algirdą Brazauską, prašydama sudaryti vidaus audito komisiją buvusio ūkio ministro Viktoro Uspaskicho potvarkių pagrįstumui ir kvalifikuotumui ištirti. "Politikai Lietuvoje atsakomybę suvokia supaprastintai. Atsistatydinimas - patogi forma pabėgti nuo atsakomybės. Negalime likti abejingi tam faktui, kad V. Uspaskichas kaip politikas yra sukčius, bet galimai ir kaip ministras jis yra aferistas. Jis nepaneigė abejonių dėl aukštojo mokslo diplomo. Ar mokesčių mokėtojai turi prarasti savo lėšas, kurias buvęs ministras panaudojo kaip atlyginimą?" - antradienį svarstė neparlamentinės partijos "Lietuvos kelias" pirmininkė Lilijana Astra. Šios partijos kreipimesi į ministrą pirmininką pažymima, jog skubus V. Uspaskicho atsistatydinimas neturėtų jam tapti patogia galimybe išvengti atsakomybės. "Be to, jei buvęs ūkio ministras V. Uspaskichas gavo aukštas valstybines pareigas, pateikęs suklastotą diplomą, tai ar jo gautas atlyginimas nėra valstybei ir mokesčių mokėtojams grąžintinas kaip įgytas sukčiavimo būdu, o tokio pareigūno potvarkiai ar nelaikomi klastotėmis?", - kelia klausimą "Lietuvos kelias".

Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centras



Bruselyje įvyko konferencija Irako klausimais, kurioje dalyvavo JT Gen. sekr. Kofi Annan, Europos Komiteto prez. Manuel Barroso, Irako min. pirm. Ibrahim al-Jaafari, JAV Valstybės sekr. Condoleezza Rice, kuri paragino arabų valstybes siųsti savo ambasadorius į Iraką, ir ES užsienio reikalų viršininkas Javier Solana.

Reuters

C. RICE SULAUKĖ PRIEKAIŠTŲ DĖL RAGINIMŲ PLĖTOTI DEMOKRATIJĄ

Jungtinių Valstijų Valstybės sekretorė Condoleezza Rice sukritikavo Saudo Arabiją dėl netinkamos demokratinės reformos ir trijų aktyvistų įkalinimo, tačiau teigė, kad Vašingtonas neplanuoja primesti demokratijos Artimųjų Rytų valstybėms. "Demokratiją turi įgyvendinti pačios regiono valstybės. Mūsų vaidmuo - tik pagreitinti demokratizaciją", - Rijade surengtoje spaudos konferencijoje sakė C.Rice.

Saudo Arabija griežtai atsiėjo į šias pastabas ir pasiūlė Vašingtonui paisyti savo reikalų. "Ginčas visiškai nereikalingas", - pareiškė kartu su C.Rice spaudos konferencijoje dalyvavęs Saudo Arabijos užsienio reikalų ministras princas Saud al-Faisal.

C.Rice, kuri į Saudo Arabiją atvyko tęsdama vizitus Artimųjų Rytų regione, taip pat iškėlė problemą dėl trijų įkalintų Saudo Arabijos reformų šalininkų. Tačiau princas S.al-Faisal pareiškė, kad trejetas pažeidė šalies įstatymus, o vyriausybė neketina kištis į teisinius ginčus.

Ali al-Demain, Abdullah al-Hamed ir Matruk al-Faleh gegužę nuteisti kalėti už reikalavimus įvesti konstitucinę monarchiją. Jie už grotų turės praleisti nuo šešerių iki devynerių metų. Didžiausia naftos tiekėja Saudo Arabija jau keletą dešimtmečių yra ištikima JAV sąjungininkė ir šią absoliutinę monarchiją kritikuoja itin retai. Tačiau JAV raginimai imtis reformų kiek apkartino dvišalius valstybių santykius. ELTA

POPIEŽIUS NUSIUNTĖ PASIUNTINĮ Į RUSIJĄ

Vatikanas nusiuntė į Maskvą kardinolą Walter Kasper, kuris pamėgins pagerinti Katalikų Bažnyčios ir Rusų Ortodoksų Bažnyčios santykius. Popiežiaus tarybos krikščionių vienybei remti pirmininkas kardinolas W.Kasper yra aukščiausias Vatikano pasiuntinys, komandiruotas į Rusiją nuo tada, kad Benediktas XVI balandžio 19 d. buvo išrinktas popiežiumi.

Kaip pranešė agentūra *Interfax*, į keturių dienų kardinolo W.Kasperio lankymosi Maskvoje programą neįtrauktas susitikimas su Maskvos ir visos Rusijos patriarchu Aleksij II, kuris taip ir neleido ankstesniam pontifikui Jonui Pauliui II aplankyti Rusijos. Remiantis Vatikano pareiškimu, kardinolas "tęs Bažnyčių dialogą", prasidėjusį Benedikto XVI iniciatyva. Delfi

PRANCŪZIJA PRALAIMĖJO BRIUSELIO MŪŠĮ

Paryžius, birželio 18 d. Europos Sąjungos viršūnių susitikimas Bruselyje buvo "prancūzų ir britų" karas, kuriame Didžiosios Britanijos ministras pirmininkas Tony Blair ant ES griuvėsių sutriuškino prezidentą Jacques Chirac, rašo Prancūzijos spauda. Ankstyvą birželio 18 d. rytą žlugęs chaotiškas viršūnių susitikimas laikomas J. Chirac ir T.Blair dvikova, kuri priminė Napoleono valdymo metais Prancūzijos patirtus istorinius palaimėjimus Vaterlo ir Trafalgaro mūšiuose. "Mūsų žmonės vieni su kitais pykosi tūkstantį metų", - teigia prancūzų dienraštis *France Soir*.

Nesutarimai, pasak leidinio, baigėsi "didžiosiomis Europos skyrybomis" ir "Jacques Chirac susilpnėjimu", kurio priežastimi tapo ES konstitucijai Prancūzijos tartas "ne", "pastatęs Tony Blair į jėgos pozicijas".

"Šio birželio 18-ąją Vaterlo nukentėjo Europa", - rašo kairiosios pakraipos dienraštis *Libération*, kuris pažymi, kad apyaušriu išsiskirstęs viršūnių susitikimas baigėsi kaip tik per didžiojo mūšio, įvykusio prieš

190 metų netoli nuo Bruselio, metines. "Blair ataka", - skelbia jo antraštė.

"Europos konstitucijos idėja paskandinta neapibrėžtam laikui", - apgailestaujama laikraščio redakcijos skiltyje. Dar kairesnis komunistinis leidinys *L'Humanite* nevengia aštresnių žodžių: "Europos Vadovų Taryba iš mūsų tyčiojasi!"

"Už demokratijos neigimą euroliberalai gavo "Planą D (angl. denial - neigimas - red.)", - tai užuomina į "Planą B", kuris niekada nebuvo parengtas tam atvejui, jei konstitucija žlugtų. *Le Figaro* savo internetiniame leidinyje priminė J.Chirac išpėjimą, kad Prancūzija 25 narių bloke neturėtų tapti "balta varna". "Šiame kontekste jam svarbu neįsivelti į ginčą, kuris atrodytų kaip ginčas tarp seno ir naujo", - rašo laikraštis.

Visuose mažesniuose dienraščiuose ypač daug dėmesio skiriama T.Blair. "Jo dar negalima vadinti "geležiniu žmogumi", bet jis aršiai gina savo žemės lopinėlių", - rašoma laikraščio *La Provence* redakcijos skiltyje, darant užuominą į bu-

vusią Didžiosios Britanijos premjerę Margaret Thatcher, pramintą "geležine leidi".

Į rytus nuo Paryžiaus esančiame Reimse leidžiamas laikraštis *L'Union* rašo, kad Didžiosios Britanijos vadas buvo "užsispyręs ir nesukalbamas". Jis vadinamas "aikštingu tvirto kumščio leiboristu", vilkėjusiu "kokio tik įmanoma prasčiausio skonio Thatcher stiliaus kostiumu". Kaip teigia redakcijos skilties autorius, iš šalies nebuvo matyti "Pančo didžiosios kuokos, privertusios partneres šokti pagal monotonišką Big Beno ritmą". Pančas yra populiarius anglų lėlių teatro personažas. Didžiausio ir autoritetingiausio šalies regioninio laikraščio *Ouest-France* redakcijos skiltyje rašantis Francois Regis reiškia gilų susirūpinimą dėl 25 narių blokui šiuo metu iškiliusios krizės rimtumo. "Dabar ir vėl atėjo laikas pasigirsti didiesiems balsams ir visiems priminti, kad nesėkmė nereiškia projekto pabaigos, kaip kadaise apėmus visuotinei nevilčiai skelbė generolas de Gaulle", - teigia apžvalgininkas. Delfi

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX. (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: EDITORIAL BOARD

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. Published weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$1.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78. Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiuro numerio kaina - \$1.00. Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

TIKIME LIETUVOS JAUNIMU

Lietuvoje pirmą kartą buvo surengtas seminaras tema “Lietuvių tautos rezistencija 1944-1990 metais ir jos dėstymas bendrojo lavinimo mokyklose”, - rašo redakcijai iš Kėdainių tame seminare dalyvavęs pedagogas. Seminaras vyko Alytuje, kuriame dalyvavo gimnazijų mokytojai. Seminaro tikslas – supažindinti mokytojus su komunistų vykdytu tautos genocidu ir lietuvių laisvės kovų istorija. Rašo, kad svarbiausią pranešimą apie ginkluotą pasipriešinimą prieš okupantą skaitė Marijampolės Tauro apygardos ir tremties muziejaus istorikas J. Gustaitis, pabrėždamas, jog Lietuvos partizanų vienintelis tikslas buvo atkurti tautai nepriklausomybę.

Laisvės kovotojų kova, trukusi net dešimt metų, paaukojo per penkiasdešimt tūkstančių tauriausių Lietuvos jaunimo gyvybių. Be šių herojiškų kovų, Lietuva nebūtų prisikėlusį laisvam gyvenimui, sakė kalbėtojas. Ano meto lietuvių jaunimas pakilo pasipriešinimo kovai prieš sovietinę okupaciją. Jų idealizmas ir patriotiškumas buvo įdiegtas šeimose ir tautinėje mokykloje.

Laiške rašoma, jog dėstant lietuvių tautos laisvės kovų istoriją mokiniams, kai kurie mokytojai sakė, kad naudojasi Garliavos Juozo Lukšos gimnazijos direktoriaus paruošta pasipriešinimo istorijos programa ir Nijolės Gaškaitės iš Šiaulių parašyta “Pasipriešinimo istorija 1944-1953 metais”. Kai kurie mokytojai sakėsi per pilietinio ugdymo pamokas dėsto tą kursą. Mokytojų skatinami mokiniai rašo rašinius Nežinomam partizanui, aplanko Tauro apygardos partizanų kovų muziejų ir kai kurie skaito referatus tomis temomis. Pavyzdžiui, Alytaus Adolfo Ramanausko gimnazijos mokiniai jau nuo penktos klasės supažindinami su mūsų tautiškumu, kai jie renka istorinę pasipriešinimo okupantui medžiagą, žygiuoja partizanų takais, dalyvauja konkursuose, o Varėnos mokyklose surengtas rašinių konkursas tema: “Lietuvos kovų už laisvę ir netekčių istorija”. Mokiniai dažnai esą susitinka su gyvąja istorija – išklauso buvusių politinių kalinių ir laisvės kovotojų prisiminimus. Kai kur rengiami dailės konkursai rezistencijos tema, ypač minint Kalniškės mūšio 60 metų sukaktį. Reikšminga, kad seminaro mokytojai gavo leidinį “Antikomunistinis kongresas ir Tribunolo procesas”, kurį mokytojai naudos rezistencijos istorijai dėstyti.

Seminare dalyvavo Lietuvos Respublikos prezidento patarėja Vaiva Vėbraitė, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos vadovai, Tauro apygardos partizanų ir tremties muziejaus organizatorius ir pasipriešinimo istorijos dėstymo mokyklose iniciatorius A. Lelešius. Neseniai buvo patvirtinta Švietimo ir mokslo ministro nutarimas dėstyti pasipriešinimo istoriją bendrojo lavinimo mokyklose. Šie šviesūs pavyzdžiai liudija, kad ir dabar, kaip ir anuomet, tauta eina, nors ir sunkiai, bet tikruoju Lietuvos atgimimu. Jaunoji karta, nepakenčianti melo, prievartos, veidmainystės politikų darbuose, Lietuvos mokytojų auklėjama, vėl sukurs pagarbą tautos kultūrai, neišsižadės savo papročių. Tikėkime Lietuvos jaunimu, o buvusių politinių kalinių, tremtinių ir partizanų ištvermė, jų gilus tikėjimas ir tyra meilė Tėvynei, ištikimybė tiesai ir laisvei – puikiausias pavyzdys mums visiems.

S. Tūbėnas

NESUTARUS DĖL BIUDŽETO, GALI VĖLUOTI PARAMA LIETUVAI

Vilnius, birželio 21 d. (*Lietuvos žinios*). Jei Europos Sąjungos (ES) valstybėms nepavyks susitarti dėl ateities biudžeto gairių, gali vėluoti Lietuvai skiriama Bendrijos finansinė parama. ES valstybių vadovams nepavyko galutinai susitarti, kiek lėšų kiekviena valstybė privalės mokėti į bendrą ES biudžetą.

Pasak dienraščio *Lietuvos žinios*, kompromisų dėl bloko finansinės perspektyvos 2007-2013 metais reikės ieškoti ir toliau, o derybų nukėlimas į vėlesnę datą gresia paramos vėlavimu skurdesnėms ES šalims, tarp jų ir Lietuvai.

Lietuvos deleguota eurokomisarė Dalia Grybauskaitė, atskinga už ES biudžetą ir finansus, dienraščiui teigė mananti, kad ES valstybės susitars, nes priešingu atveju Europai grėstų rimta finansų krizė. Tačiau norint pasiekti visiems priimtina išeitį iš aklavietės, anot aukštos Europos Komisijos pareigūnės, reikia ieškoti kompromiso. "Buvo didelis skirtumas tarp pragmatizmo ir nacionalinio egoizmo per derybas, palyginti su tuo, kaip vėliau valstybių vadai bandė atrodyti viešumoje", - pastebėjo D.Grybauskaitė. Jeigu kai kurios didžiosios ES šalys neatsisakys savo interesų dėl bendro biudžeto, gali būti, kad derybos dėl 900 mlrd. eurų (3,1 trln. litų) septyneriems metams gali nesibaigti iki kitų metų.

Pagal pradinį biudžeto projektą būtent nuo 2007 iki 2013 metų naujosios ES valstybėms būtų tekę beveik du kartus daugiau paramos lėšų, nei jos gauna dabar. Esant tokiam finansavimui skurdesnės ES

valstybės galėtų greičiau pavyti turtingesnes. Tačiau dabar specialistai abejoja, ar valstybės pavyks iki šių metų pabaigos susitarti, juolab kad antrąjį metų pusmetį ES pirmininkauja Didžioji Britanija - viena iš nuožmiausių kivrčo dėl ES biudžeto dalyvių.

Lietuvai 2004-2006 metais skirta apie 1,5 mlrd. eurų ES struktūrinės paramos, arba vidutiniškai po 500 mln. eurų kasmet. Įvairiais skaičiavimais, mūsų šalis 2007-2013 metais turėtų gauti apie 6 mlrd. eurų, arba kasmet vidutiniškai apie 850 mln. eurų.

Per ES valstybių viršūnių susitikimą labiausiai buvo nesutariama dėl kiekvienos šalies indėlio į bendrą bloko biudžetą. Vienos didžiausių ES šalių donorų Vokietija, Olandija ir Švedija siekė sumažinti savo įmokas. Didžioji Britanija paraginta atsisakyti prieš kelis dešimtmečius išsiderėtos milijardinės kompensacijos iš bendro išdo, o Prancūzija buvo spaudžiama sutikti su tiesioginių išmokų žemės ūkiui apkarpymu. Derybos užsitęsė iki išnaktų, tačiau kompromiso rasta nebuvo, šalių vadovai išsiskirstė, prieš tai pažėrę vienas kitam kaltinimų dėl pernelyg savanaudiškų pozicijų. Pripažįstama, kad 2007-2013 metai yra paskutinė galimybė gauti maksimalią ES paramą. Už ES finansų reikalus atsakinga D.Grybauskaitė teigė, kad greitai neapsisprendus dėl ES biudžeto, Lietuvai būtų sunku toliau palaikyti spartesnius ūkio plėtros tempus. "Dalis išmokų, tai yra lėšos žemės ūkiui ir toliau bus skiriamos, bet struktūrinė pagalba nebus vykdoma - atidėta bent metams ar

dvejiem. Taigi toks tarpas tikrai bus ir laikinai stabdys galimą plėtrą bei tuos tempus, kuriuos galėjo turėti Lietuva nuo 2007 metų", - mano Europos Komisijos pareigūnė.

Finansų ministerijos sekretoriaus Rolando Kriščiūno manymu, parama labiausiai vėluotų struktūrinių fondų lėšas siekiančioms gauti bendrovėms. Pinigų taip pat laiku negaus Sanglaudos fondo projektai, kurių lėšomis dažniausiai finansuojami infrastruktūros ir aplinkosaugos planai. Kadangi prieš trejus metus ES valstybės buvo sutarusios iki 2013 metų nekeisti bendrosios žemės ūkio politikos, nesutarimai dėl bendro biudžeto neturės įtakos žemės ūkiui finansuoti. Ekspertų manymu, netgi atvirkščiai - Lietuva gali išnaudoti šį susitarimą sau palankia linkme.

"Lietuvoje žemės ūkis vadinama nemenką vaidmenį, ir kuo daugiau paramos būtų nukreipiama į žemės ūkį, tuo mums būtų geriau", - svarstė SEB Vilniaus banko prezidento patarėjas Gitanas Nausėda.

Dabar Lietuvos žemdirbiai, lyginant su ES senbuvų ūkininkais, gauna ketvirtadalį lėšų. Tačiau ilgai nei tiesioginės išmokos Lietuvai didės, kol 2013 metais pasieks 207 mln. eurų kasmet. Lėšos ES žemės ūkiui skatinti sudaro beveik pusę biudžeto, nors pridėtinė šio sektoriaus vertė yra nepalyginamai mažesnė.

Neaišku, kaip bus finansuojamas ir Ignalinos atominės elektrinės uždarymas bei Rusijos transporto tranzitas per Lietuvos teritoriją. Lėšos dėl šių projektų finansavimo nėra įtrauktos į bendrą ES biudžetą.

(Atkelta iš 1 psl.)

RUSIJA NEKETINA...

frakcijoms pasiūlius, parlamentas į ratifikavimo įstatymo projekto preambulę įtraukė punktą, kad įstatymų leidžiamoji institucija, ratifikuodama sienos sutartis, vadovaujasi 1918 metų vasario 24 dieną paskelbtos Estijos Respublikos teisių perėmimu, Konstitucija, 1991 metų rugpjūčio 20 dienos Estijos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos nutarimu "Dėl Estijos valstybės nepriklausomybės" ir 1992 metų spalio 7 dienos deklaracija dėl konstitucinės valstybinės santvarkos atkūrimo.

O Estijos užsienio reikalų ministerija pareiškė apgailestavimą dėl Rusijos vyriausybės ketinimų neperduoti ratifikuoti Valstybės Dūmai Estijos ir Rusijos sienų sutarčių. "Estija parodė gerą valią dėl sienos sutarčių ratifikavimo, - pažymi ma pareiškime. - Gegužės 18 dieną pasirašytos sienos sutar-

tys buvo skubiai perduotos Estijos parlamentui ratifikuoti, ir jau birželio 20 dieną buvo ratifikuotos. Birželio 22 dieną Estijos prezidentas pasirašė sutarčių ratifikavimo įstatymą".

Kaip pažymėjo Estijos užsienio reikalų ministerija, tuo viskas, kas priklausė nuo Estijos, buvo padaryta. "Estijos vyriausybė nesusiejo sienos sutarčių ratifikavimo su kokiomis nors vienašališkomis sąlygomis, kurios leistų pateikti naujų reikalavimų, - pridūrė Estijos URM. - Šį požiūrį dar kartą patvirtino kalbėdamas birželio 20 d. šalies parlamente Estijos užsienio reikalų ministras".

Tuo tarpu Rusijos Valstybės Dūmos tarptautinių reikalų komiteto vadovas Konstantin Kosačiov mano, kad Rusijos užsienio reikalų ministerijos pareiškimas, jog netikslinga ratifikuoti sienos sutartį su Estija, išbraukia šį klausimą ir iš Dūmos dienotvarkės. K.Kosačiov

sakė žurnalistams Strasbūre, kad ratifikavus šį dokumentą su Estijos padarytomis pataisomis, ateityje iškiltų galimų teritorinių pretenzijų Rusijai grėsmė. "Iš URM pareiškimo šiuo klausimu aišku, kad buvo atlikta reikalinga juridinė išlyga, kurias Estijos parlamentas įtraukė į ratifikavimo įstatymą, analizė", - pareiškė K.Kosačiov.

"Ši ekspertizė byloja, kad minėtos išlygos leidžia ateityje, pavyzdžiui, Estijoje pasikeitus valdančiosioms jėgoms, vėl grįžti prie sienos temos, ir net kelti teritorines pretenzijas", - pareiškė jis. "Tokiomis sąlygomis vargu ar yra prasmė ratifikuoti sienos sutartį su Estija", - pabrėžė parlamentaras.

"Valstybės Dūma, suprantama, nereikalaus, kad Rusijos vyriausybė peržiūrėtų šią poziciją, teiktų dokumentą svarstyti Dūmoje", - pareiškė komiteto vadovas Konstantin Kosačiov.

Delfi

JAV DIPLOMATAS VATIKANE KARO METU, 1941-1944

Antanas Dundzila

Vatikanas, tai Šventasis Sostas, ir, pradedant Pijaus XI su Mussolini 1929 m. sudaryta Laterano sutartimi, nepriklausoma valstybėlė – miestas, Romos ribose apimantis beveik penktadalio kv. mylios plotą. (Jei būtų kvadrato formos, tai kraštinės ilgis tesiektų daugmaž 700 jardų.) Karo metu Vatikanas laikėsi neutraliteto, todėl ten galėjo reziduoti ir kariaujančių kraštų, net Italijos priešų, diplomatai. Čia ir glūdi šios padėties, be maž kuriozo, esmė 2004 m. pasirodžiusioje JAV diplomato tėvo ir sūnaus H.H. Tittmann knygoje, “Pijaus XII-jo Vatikane” (“Inside the Vatican of Pius XII”, Image Books leidykla).

Atsiribojant nuo leidinio vertinimo, čia saldinių krautuvėje vaiko akimis, težvelgsiu į kai kuriuos knygos epizodus. Karo metu Vatikanas buvo ir svarbus, ir įdomus; jo laikysena, veiksmus bei sprendimus dar ir šiandien gaubia tiek dvasinė, tiek pasaulietinė mistika. Aiškumo dėlei pradedame su knygoje dominuojančių asmenybių sąrašėliu. Tai prieš pat karo pradžią popiežiumi tapęs Pijus XII; jo valstybės sekretorius (Užsienio reikalų ministras) kardinolas Luigi Maglione; būsimasis popiežius Paulius VI – tuometinis mons. G. Montini, kuris darbavosi kard. Maglione sekretoriato. Iš amerikiečių pusės – specialiu prez. Roosvelt pasyrimu Vatikane dirbęs ir karą ten praleidęs JAV diplomatas Tittmann (tėvas, 1893-1980), kuris dėl JAV vidaus politinių plonybių (kad nereikėtų JAV Senato patvirtinimo diplomatinių ryšių su Vatikano tuomet dar nepalaikančioms JAV) savo pareigas pradėjo specialaus asistento titulu, bet vėliau buvo paaukštintas į *charge* ir iš kurio prisiminimų suredaguota knyga; jo sūnus, karui prasidėjus 12 metų amžiaus berniukas, eventualiai čia minėtos knygos redaktorius; ambasadoriaus titulą turėjęs JAV diplomatas M. Taylor, kuriam Vatikane neteko reziduoti, tačiau kuris su popiežium daug kartų ir oficialiai ir konfidencialiai konferavo.

Šiam straipsniui svarbu kelios datos. Antras pasaulinis karas prasidėjo 1939 m. rudenį, Vokietijai užpuolus Lenkiją. Nors ir pasirašiusi karinę sutartį su Vokietija, karo pradžioje Italija buvo neutrali, praktiškai diktatoriaus Mussolini valdoma. JAV į karą prieš Japoniją, Vokietiją ir Italiją ir įsijungė 1941 m. gruodyje. Alijantų kariuomenė be kovos Romą užėmė 1944 m. birželio mėn.

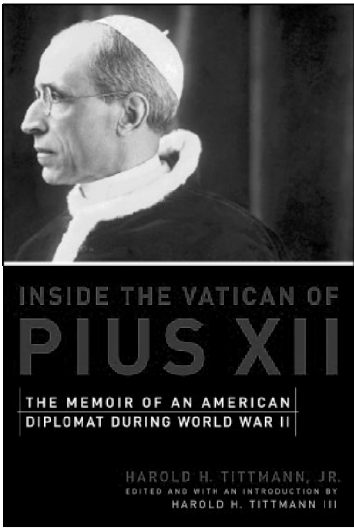
XxxX

Prieš išrinkimą popiežium Vatikano diplomatijoje pasižymėjęs Pijus XII rodė didelį dėmesį Vatikano užsienio reikalų politikai. 1939-1940 metais, Vatikanas ir JAV dėjo pastangas, kad Italija nesiungtų į karą ir atstatytų taiką.

Matant karo grėsmę, Italijos Užsienių reikalų ministerija įspėjo Šventąjį Sostą, kad su Italija galimai kariaujančių kraštų diplomatai privalės arba kraštą palikti, arba persikelti į neutralų Vatikaną. Anglija, Prancūzija, Belgija ir Lenkija nurodė savo diplomatams Italijoje bet kokiomis sąlygomis nesitraukti nuo Šventojo Tėvo. Savo ruožtu Vatikanas mielai priėmė iš Italijos teritorijos priverstus išsikelti diplomatus, jiems atremontavo ir pertvarkė anksčiau piligrimams skirtą Santa Marta bendrąbutį. Lyginant su ambasadomis, butai bei darbo patalpos dabar buvo kuklios, bet pakankamai patogios, švarios.

Popiežius pirmą kartą Tittmann priėmė 1941 gegužės 5, dar Amerikai nekariaujant su Italija. Tittmann’ui buvo pavesta Jo Šventenybei užtikrinti, kad Amerika nuo beįsiliepsnojančio karo neatsiribos ir, kiek tai liečia paramą Anglijai, tai Amerika jau dabar jame dalyvauja; kad bet koks kompromisas su nacių Vokietija yra nepriimtinas. Popiežius į išdėstytą JAV laikyseną žiūrėjo santūriai, ribodamasis “labai įdomu” bei “labai svarbu” komentarais. Jis taip pat pastebėjo, kad santykiais tarp Šventojo Sosto ir Vokietijos yra nepatenkintas, kad Vokietija nesilaiko konkordato. Kai po kelių dienų Tittmann’as apsilankė pas mons. Montini, pastarasis pareiškė, kad popiežius susitikimu yra patenkintas ir kad JAV pasiuntinys palikęs gerą įspūdį. Šiuose pokalbiuose tiesioginiai Tittmann išryškėjo ir vėliau kartota Vatikano nuomonė: Vatikano neutralumas; reali galimybė, kad Vokietija karą laimės; visą politiką diktuojantis rūpestis R. K. Bažnyčia.

Įdomu, kad ne per Valstybės sekretoriatą, bet pašalinį, patikimą Vatikano pareigūną, Pijus XII išsikvietė Tittmann konfidencialiam pokalbiui savo gyvenamose patalpose. Popiežiaus kambariai toli gražu nebuvo panašūs į puošnias viešųjų priėmimų sales, bet prilygo vidutiniam Romos butui. Įėjęs į kambarį, Pijus XII atsisėdo ant tos pačios sofos, ant kurios sėdėjo Tittmann. Reikalas lietė popiežiaus banko sąskaitas Amerikoje, kurias Tittmann, arkiv. Spellman tarpininkau-



Knygos viršelyje pop. Pius XII

jant, patvarkė, kad jos, karui grėsiant, nebūtų užšaldytos. Buvo vėl suminėtas rūpestis Vokietija bei Italija, konkordatu bei matomai išvystytu didžiu liu Vokietijos pajėgumu. Popiežius pabrėžė, kad pinigų Amerikoje reikalas privalo būti laikomas griežčiausioje paslapytyje; taip pat, kad susitikimas Šventojo Tėvo privačiame bute nebūtų viešinamas.

Jau 1941 pavasarį mons. Montini pranešė, kad Vatikanas sutinka Tittmann gyvenvietę bei įstaigą perkelti iš Romos į Vatikaną. JAV Valstybės departamentas į tai atsiliepė su padėka ir savo pasiuntiniui nurodė pasiūlymą tinkamu laiku priimti. Buvo aišku, kad JAV labai vertino savo atstovo buvimą Italijoje ir, eventualiai, Vatikane. Visi suprato, kad neutralus Vatikanas buvo ir bus svarbus žinių centras.

Diplomatiniuose sluoksniuose iškildavo ir Sovietų Sąjungos reikalai. SSSR su Vatikano diplomatinių ryšių nepalaikė, Rusijoje religija buvo persekiojama, tačiau Roosvelt ieškojo būdų mažinti antisovietinį nusistatymą JAV-se. Viena iš kliūčių buvo Pijaus XI 1937 m. enciklika “Divini Redemptoris”, smerkianti ateistinį komunizmą. Savaime suprantama, 1941 Vatikanas į SSSR žiūrėjo su rūpesčiu ir nepasitikėjimu. Iš JAV atvykęs ambasadorius Taylor 1941-IX-3 d. (vokiečių armijoms jau žygiuojant į rytus, bet Amerikai su Italija dar nekariaujant) popiežiui įteikė asmeninį Roosvelt laišką, kuriame prezidentas teigė, kad bažnyčios sovietijoje nėra uždarytos ir kad šio konflikto bėgyje rusai pripažins religijos laisvę. Teigimas aiškiai prieštaravo žinomiems duomenims JAV Valstybės departamente ir nepriklausomai nuo Amerikos Vatikane esančioms žinioms. Dviejų savaičių bėgyje popiežius ambasadorių priėmė net tris kartus... Savo ruožtu Vatikano Valstybės departamentas atsiliepė memorandumais. Vienam jų buvo išdėstytas – gali-

ma būtų sakyti – tiesiogai išpranašautas SSSR proteguojamo komunizmo pokarinis pavojus. Lietuviams įdomu, kad tarp kitų kraštų memorandumu buvo suminėta ir Lietuva. Popiežius tačiau bandė nors “iš tolo” teigiamai reaguoti į JAV prezidento laišką: bendrybėmis atsakė savuoju laišku, o per Vatikano Valstybės sekretoriaus pavaduotoją (žemesnio rango pareigūnas!) davė nurodymą Apaštališkajam delegatui Amerikoje surasti amerikietį vyskupą, kuris, hmmm..., tinkamai “paaiškintų” enciklikos prasmę pasaulinio karo situacijoje. Po šių žingsnių Amerikos katalikų spaudoje pasipylė sovietijai ir rusams palankūs straipsniai...

1941 gruodžio 7 japonai subombardavo JAV laivyną Pearl Harbos uoste ir po kelių dienų Italija bei Vokietija paskelbė karą JAV-joms. Tittmann tuoj pat persikraustė iš patalpų Romoje į neutralų Vatikaną, kur praleido sekančius du su puse metų. Gyveno ir veikė Vatikane, tačiau nebuvo izoliuotas. Nors radijo ryšių su Alijantų valstybėmis neturėjo, bet Vatikano diplomatiniai kurjeriai jo paštą perveždavo į Šveicariją siuntimui į JAV. Laiškų nešifruodavo, nes JAV Valstybės departamentas bijojo, kad jam siunčiamą šifro raktą kas nors pakeliui pavogs. Nors be įrodymų, tačiau buvo įtariama, kad diplomatiniuose siuntose susirašinėjimą italai vis tik perskaitydavo. Vadovaujantis Laterano sutartimi, italai praleido iš Šveicarijos Tittmann žmoną, kelis kart buvo atvykę net jų vaikai. Ponia Tittmann buvo gavusi italų leidimą įvažiuoti į Romą pas dantistą bei plaukų šukuotoją... Pažįstami italai nuo Tittmann viešai šalindavosi, nebent susitarus susitikti kokioje Vatikano muziejaus salėje... Vatikane užsidarę kariaujančių kraštų diplomatai vasaros metu du kart savaitėje galėdavo nuvykti į pajūrį pasimaudyti... Su Ašies valstybių diplomatais ryšių nebuvo, nes jiems Vatikane gyventi nereikėjo. Tačiau retkarčiais prieš kraštų diplomatus jis užtikdavo kard. Maglione laukiamajame... Amerika savo atstovo buvimą Vatikane nepaprastai vertino.

Vatikano sodas buvo rezervuotas popiežiaus pasivaikščiavimui kiekvieną dieną tarp 3 ir 5 val. Šiaip gi diplomatams bene iškilmingiausias įvykis būdavo Kalėdų išvakarėse vidurnakčio mišios popiežiaus privačioje Matildos koplyčioje. Nežiūrint asketiškų bruožų, Pijus XII buvo šilta, žavinti asmenybė. Apart gimtosios italų kalbos, jis laisvai kalbėjo vokiškai, prancūziškai ir galėjo susikalbėti keliomis kitomis kalbomis.

Kai 1943 ir 1944 Romoje stigo kuro, Pijus XII, būdamas Romos vyskupu, iš solidarumo neleido šildyti Vatikano butų bei įstaigų ir vieną 1943 m. dieną priėmė Tittmann savo bibliotekoje, su karšto vandens buteliu ir antklode ant kelių... Tittmann teigia, jog nėra duomenų, kad Šventasis Tėvas būtų turėjęs fašistinių ar nacistinių polinkių. Nuo išrinkimo popiežium, jis nebuvo sutikęs su Mussolini. Vatikano “*L'Osservatore Romano*” buvo bene vienintelis laikraštis pasaulyje, nenaudojęs “Il Duce” ar “Fašizmo šefo” titulų Mussolini, bet visada diktatorių titulavęs jo konstitucinių pareigų terminais. Panaši taisyklė galiojo ir Hitleriui: laikraštyje jis niekad nebuvo “Fiureris”, bet “Reicho kancleris”.

Keista – diplomatija veikia, net kai patrankos gaudžia: 1942 m. rugsėjo mėnesį JAV ambasadoriaus titulą turintis diplomatas Taylor, atvyko į Vatikaną! Iš New Yorko jis nuskrido į neutralią Portugaliją, o iš ten, su italų žinia bei leidimu, italų komerciniu lėktuvu pasiekė Romą ir popiežiaus limuzinu atvažiavo į Vatikaną... Tuo metu Vatikanas jau neabejojo, kad vokiečių-italų-japonų Ašis karą pralaimės. Ambasadorius popiežiui atvežė keturis memorandumus: Ašies valstybių nugalėjimo reikalu, Rusijos klausimą, Italijos miestų bombardavimą, nacių žiaurumus, pokarinę JAV pagalbą Europai ir pasaulinės organizacijos kūrimą karui pasibaigus. Italų valdžia JAV ambasadoriui buvo tokia maloni, kad ambasadorius net pasiteiravo Vatikane, ar būtų įmanoma susitikti su italų atstovais ir jiems padėkoti. Kard. Maglioni buvo nuomonės, kad italai tokio pageidavimo nepriims, tačiau sutiko padėką perduoti Italijos ambasadoriui prie Šventojo Sosto. Gi į Roosvelt siųstas overtiuras apie Rusiją reagavo mons. Montini kolega Valstybės departamente: “...Jei Stalinas laimės karą, jis taps liūtu, prarijusiu Europą... Aš stebiuosi, kad tokio aiškaus likimo nepramato aukštosios politikos vadai...” (suprask amerikiečiai). Štai, kitas subtilios diplomatijos pavyzdys kariaujančių kraštų scenoje: 1943 m. kovo 12, švenčiant Pijaus XII karūnavimo sukaktį, iškilmingose šv. Mišiose dalyvavo visas diplomatinis korpusas. Dalyvavo ir grafas Ciano su žmona, Mussolini dukra; jie abu iš tolo nusišypsojo Tittmann ir Anglijos pasiuntiniui...

Dar prieš Alijantų kariuomenės išsikėlimą Italijoje, Vatikanas pradėjo rūpintis galimu krašto sunaikinimu. Rūpėjo ir miestų bombardavimo grėsmė,

(Nukelta į 5 psl.)

(Atkelta iš 4 psl.)

JAV DIPLOMATAS...

kuriai britai didesnio rūpesčio nerodė. Britai argumentavo, kad Londonas irgi smarkiai apgriautas, ten žuvo daug nekaltų gyventojų. Popiežiaus ir Tittmann pastangos bent Romą paskelbti atviru miestu rezultatų nedavė, ypač po Mussolini nuvertimo ir praktiškai vokiečių okupacijos. Vis tik vokiečiai nesiryžo dėl Romos kovoti, ją apleido ir, palyginus, miestas mažai nuo bombardavimų nukentėjo. Suprantama, kad Romos gyventojai tokiu Alijantų atsiradimu buvo labai patenkinti.

Kai per vieną iš pirmųjų oro puolimų 1943 Romoje buvo sugriauta Šv. Lorenzo bazilika ir nukentėjo apylinkės gyventojai, popiežius pirmą kartą po karo pradžios išvyko iš Vatikano pamatyti padarytų nuostolių. Prie bazilikos griuvėsių ir apsuptas suvargusių žmonių, Pijus XII atsiklaupė ir pasimeldė, tuomet garsiai atkalbėjo “De Profundis” psalmę už žuvusiuosius; pas apylinkės kapucinus paliko sumą lyrų nukentėjusiųjų šalpai.

Beveik juokinga, nors ir logiška, kaip pasaulis apsiverčia aukšty n kojom. Išvadavus Romą, iškilo reikalas Alijantų diplomatus iškraustyti iš neutralaus Vatikano. Matote, šie dabar pasidarė naujosios valdžios “savieji”, o neutralios valstybės diplomatinio prieglobsčio prireikė dar bekovojančių Ašies šalių diplomatams... Prisimindama padėtį 1941 gruodžio mėnesį, Amerika į šį reikalą objektyviai pažiūrėjo ir Tittmann pa-

liepė kuo greičiau iš Vatikano išsikraustyti į Romą. Tittmann naudotas Santa Marta patalpas užėmė japonai...

XxxX

Užvertus paskutinį puslapį, įspūdžius dominuoja principinga, talentinga Tittmann veikla bei Vatikano svarba informacijos – duomenų rinkimo srityje. Diplomacija, iš tiesų, už religijos ribų buvo ir tebėra Vatikano bene vienintelė veiklos priemonė. Skaitant šiuos atsiminimus, negalima nesistebėti, kad, net karui siaučiant, diplomacija savo svarbos neprarado. Pijus XII buvo ne tik Bažnyčios galva, bet ir prityręs diplomatas.

Skaitydamas ar kad tik vartydamas tokio pobūdžio leidinius, kaip taisyklė, ieškau Lietuvos suminėjimo. Šioje knygoje Lietuva buvo paminėta du kartus, beveik prabėgomis su kitais kraštais, iliustruojant sovietų aneksiją bei išvežimus. Tačiau Lietuva nebuvo įtraukta į vardų rodyklę.

Galvojant apie diplomaciją bei Lietuvą, reikia prisiminti, kad Lietuvos pasiuntinybė prie Vatikano veikė ir iki 1959 m. St. Girdvainis buvo laikomas pasiuntiniu lygiai taip, kaip ir prieš karą. Karo metu pasiuntinybė Vatikane buvo labai naudinga, 1940 m. italams pripažinus Lietuvos aneksiją ir privertus iš nuosavų rūmų Romoje išsikraustyti. Kitas Vatikano diplomaciją bei Lietuvą liečiantis reikalas sukasi apie J. Lukšos ir K. Pyplio 1948 m. iš Lietuvos atgabentą laišką popiežiui, kuris buvo Vatikane nurodytam pareigūnui įteiktas, bet liko be atgarsio. Tačiau čia jau visai atskiros temos...



Lietuvių fondo birželio 22 d. spaudos konferencijos nuotrauka. Stovi iš kairės: Laima Petroliūnienė, LF administratorė; Arvydas Reneckis, *ALTV*; Algis Vaškevičius, *Lietuvos rytas*; Vytautas Kamantas, LF Tarybos pirmininkas, dr. Antanas Razma, LF Tarybos Garbės pirmininkas; Kęstutis Šalavėjus, *Amerikos lietuvis*; Sigita Balzekienė, LF Valdyba; Algirdas Vitkauskas, *Bičiulystė*. Sėdi iš kairės: Aldona Šmulskštienė, *Tėviškės žiburiai*; Vyt. Radžius, *Lietuvių balsas*; Danutė Bindokienė, *Draugas*; Daina Kojelytė, LF Pelnos Skirstymo komiteto pirmininkė; Edvardas Šulaitis, *Darbininkas*, *Dirva* ir LF narys. **LF nuotr.**

PASKIRSTYTAS LIETUVIŲ FONDO PELNAS

Lietuvių fondo vadovybė po kiekvieno Tarybos posėdžio kitą dieną kviečia mūsų spaudos atstovus atvykti į savo įstaigą, kad informuotų žiniasklaidą kokie buvo Fondo tarybos nutarimai ir su jais susiję reikalai ateities veiklai.

Gausus žurnalistų būrys birželio 22 dieną išklausė Lietuvių fondo Tarybos pirmininko Vytauto Kamanto, valdybos pirmininkės Sigitos Balzekienės ir Pelnos skirstymo pirmininkės advokatės Dainos Kojelytės pranešimus.

Šį kartą šių metų Pelnos skirstymo komiteto pateiktame pranešime rašoma, kad buvo gauta 310 prašymų: 171 prašymas finansinei paramai ir 139 prašymai studentų stipendijoms. Fondo taryba šiemet leido paskirstyti 750 tūkstančių dolerių. Pelnos skirstymo komi-

tetas jau paskyrė JAV Lietuvių Bendruomenei 187,977 dol., prašymams iš Jungtinių Valstijų – 173,250 dol., stipendijoms 120,688 dol., spaudai padėti 60,000 dol., Pasaulio Lietuvių Bendruomenei 57,740 dol. prašymams iš Lietuvos 54,116 dol. ir prašymams iš kitų šalių 40,050 dolerių.

Jei kam įdomu, kokios lietuvių veiklos sritys gaus Lietuvių fondo paramą, tai mūsų visuomeninei veiklai paskirta iš minėtos sumos 33%, stipendijoms 17%, švietimui 16%, mūsų jaunimo visuomeninei veiklai 15%, kultūriniais projektams 11%, mokslui ir knygoms 8%.

Stipendijos skirtos: JAV piliečiams studentams 25,000 dol., Amerikoje nuolat gyvenantiems studentams 10,750 dol., tremtinių ir partizanų vaikams studijuojantiems Lietu-

voje 5,950 dol., magistrantams bei doktorantams iš Lietuvos 34,000 dol., Lietuvos studentams iš specialiųjų fondų pagal nurodymus 19,888 dol., Pietų Amerikos lietuviams Vasario 16-osios gimnazijoje 19,500 dol. ir kitų šalių studentams lietuviams 5,600 dolerių. Viso studentų stipendijoms paskirta 120,688 dol.

Skirstant ir apatariant šiuos prašymus komiteto nariai neturėjo jokių nesutarimų.

Šioje spaudos konferencijoje dar nebuvo praneštas detalus paskirstymas mūsų organizacijoms, nes nebuvo suspėta paruošti – tai bus padaryta rugsėjo 14 dienos konferencijoje.

Tenka dar kartą pasidžiaugti Lietuvių fondo vadovybės profesionaliai tvarkomais reikalais.

VR



Dr. Algimantas LIEKIS

MES - LIETUVIAI: KOVOS IR VILČIŲ METAIS

(1988 - 1990 M.)

CVI.

Toks buvo ketinimas kalbėti apie suverenitetą, be kurio nesą ateities, ir mėginti didinti jo erdvę arba veiksmų autonomiją, kartu liekant SSRS konstitucinėse, valstybės valdžios ir valstybinėse ekonominėse struktūrose, o Lietuvos komunistų partijai savo ruožtu liekant patikimoje vietinėje – “respublikinėje” valdžioje, nejučiom dar atsirėmus į Raudonąją armiją, kaip pastovumo garantą. Jeigu atsiskirianti LKP dar būtų radusi vietą jos siūlomoje SSRS kompartijų sąjungoje su autonomiško lietuviško nario teisėmis, tai ir skyrybų skausmas, be abejo, būtų gerokai pašvelnėjęs.

Štai kokia galėjo tapti suverenizuota “Tarybų” Lietuva, žinoma, jei Sovietų Sąjunga

nebūtų bankrutavusi anksčiau: Lietuva, palaipsniui išsistengianti šiek tiek bent ūkinio savarankiškumo, neaiški prikorporuota ne visai šalis, susigrąžinusi vėliavą ir himną, o kada nors ateityje, labiau įsidrąsinus - dar ir herbą. Sovietų Sąjungos prezidentui leidus ir tarpininkaujant (kaip žadėjo!), gal būtume galėję žengti net į tarptautines organizacijas.

Valdyti ją iš Maskvos nebūtų buvę keblu - tai parodė LKP vadovų elgesys “Baltijos kelio” metu. Negavę aukštesnio vado leidimo, jie nedrįso eiti ir atsistoti kartu su žmonėmis, taip dar sykį po 1988 m. lapkričio išmainė Lietuvą į Gorbachiovą. Šiam tampant Sovietų Sąjungos prezidentu, būtų už jį dar ir balsavę, kažin ar ne-

įklampinę Lietuvos į jos užgrobimo tarptautinį įteisinimą dabar jau tariamai “suverenios” lietuviškos valdžios valia.

Tokioms perspektyvoms kelią tegalėjo užkirsti kitos valstybės samprata, tikslūs valstybinės ir konstitucinės teisės sprendimai. Jų šaknys - vėlgį pracityje su jau minėta principine takoskyra.

Iš ginkluotojo Lietuvos pasipriešinimo epochos tebepleveno veikiau legendinė romantinė laisvės dvasia: ji tebebuvo gyva partizanų dainose, savotišku netiesioginiu būdu perteikdama bent principą, kuris, kaip dabar visi žinome, buvo ir teisiškai išreikštas 1949 m. Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Vasario 16-osios Deklaracijoje: išsilaisvinimo kova

yra teisėta ir gina *teisinius konstitucinius nepriklausomos valstybės pamatus*, o bendradarbiavimas su priešų smerkiamas; visiems Lietuvos piliečiams garantuojamos lygios teisės būsimoje atkurtoje valstybėje; komunistų partija nelaikoma teisine partija, o asmenys, susitepę išdavystėmis arba krauju, yra atsakingi prieš Lietuvos teismą. Laisvės kovos tikslas - kurti pasaulyje teisingumą ir laisve pagrįstą taiką.

Naujasis Lietuvos Sąjūdis - jos demokratinio ir nepriklausomybinio persitvarkymo sąjūdis - pagrindinius dalykus suprato kaip tik taip.

Kai 1990 m. sausio 11 d. Lietuvoje lankėsi M.Gorbachiovas, Sąjūdis kvietė jį sutikti, kad pasveikintų kaip didelės *kaimyninės šalies* vadovą. M.Gorbachiovas atsisakė, o susitikime su nemažu būriu Vilniaus inteligentų provokuodamas klausė, ar jie tikrai nori atsiskirti. Choras buvo drąsus ir atsakė “taip”, nors pats klausimas jau iš anksto kreipė Lie-

tuvos bylą į teisinius konstitucinius spąstus. Reikalaudami atsiskyrimo, taigi patys pripažinę, jog esame Sovietų Sąjungos dalis, būtume buvę uždusinti visomis priemonėmis, - tai, beje, M.Gorbachiovas tada iš karto pažadėjo, o vėliau vykdė. Bet Sąjūdis jau kalbėjo *kitos valstybės* vardu, ir Maskvos grasinimai buvo jau politinė agresija, naujo šaltojo karo frontas prieš savo teisių reikalaujančius žmones.

Derėjimasis dėl Nepriklausomybės - duos ar neduos, kiek duos ir kada - būtų buvęs kelias į liūną, nors kai kas jį tebepropagavo. Kai dabar mums vėl primena, kad 1990 m. vasarį LKP vadovybėje svarstyta, ar nepaskelbus kokios nors nepriklausomybės, užbėgant įvykiams už akių, o nūnai girdėjom net apgailėstavimus, kodėl neplatforminė LKP to nepadarė, vėl matome arba visišką pagrindinių teisinių dalykų nesupratimą, arba nenorą suprasti.

(Bus daugiau)

JONINIŲ SAVAITĖ JAV SOSTINĖJE

Joninių savaitė (birželio mėn. 22 d.- 25 d.) Jungtinių Amerikos Valstijų sostinėje Vašingtone gausi lietuviškais kultūriniais renginiais: Hirshhorn muziejuje eksponuojami žymaus lietuvių menininko Mikalojaus Konstantino Čiurlionio darbai, Lietuvos Respublikos ambasadoje koncertavo grupė “Aktorių trio,” o populiariame, šalia Vašingtono įsikūrusiame, vasaros koncertų paviljone Wolf Trap gros žymi lietuvių pianistė Mūza Rubackytė.

“Džiaugiuosi, kad ši turtin-ga lietuviškais kultūriniais ren-giniais savaitė supažindins va-šingtoniečius bei JAV sostinės svečius su lietuvių menininkų kūriniais, bei suteiks galimybę dar labiau išplėsti lietuviškos kultūros gerbėjų Vašingtone ratą,” sakė Lietuvos ambasadorius JAV Vygaudas Ušackas.

Specialiai iš Čiurlionio mu-ziejaus Kaune atgabenti ir bus eksponuojami du M. K. Čiur-lionio paveikslai: “Sonatos Nr. 6” (“Žvaigždžių sonata”) “Al-legro” bei “Andante” (1908) dalys. Žymaus lietuvių dailinin-ko Jungtinėse Amerikos Valsti-jose eksponuojami pirmą kartą.

Paroda “Vizualinė muzika” į Vašingtoną atkeliavo iš Los Angeles. Paroda surengta bend-radarbiaujant Hirshhorno ir Los Angeles Šiuolaikinio meno muziejui. Parodoje pristatomi 40-ies pasaulyje garsių me-nininkų kūrinių, sukurtų pa-čiais įvairiausias menininės išraiškos būdais – tai ir tapyba, ir fotografija, filmas, šviesos bei erdvių instaliacijos, kom-piuterinė grafika. Paroda ir siekia pristatyti daugybę įvai-rių vizualinės muzikos formų,

interdisciplinarųjį meną, atspin-dintį abstrakcijos, spalvos ir muzikos sąveiką. Paroda Hir-shhorn muziejuje veiks iki š.m. rugsėjo mėn. 11 d.

2005 m. birželio 23 d., LR ambasadoje Vašingtone kon-certavo žinomi Lietuvos bardai – aktoriai Kostas Smoriginas, Olegas Ditkovskis ir Saulius Bareikis. “Aktorių trio” atliko dainuojamosios poezijos, ba-ladžių ir teatrinių dainų prog-ramą.

Koncertas ambasadoje Va-šingtone yra labdaros renginys: visos renginio metu surinktos lėšos skirtos našlaičiams Lietu-voje.

Koncertą rengia Lietuvos ambasada Vašingtone ir Či-kagoje įsikūrusi labdaros orga-nizacija Lietuvos vaikų globos būrelis “**Saulutė**”. Ši organiza-cija jau daugelį metų remia be-globius vaikus, našlaičius, dau-giavaikes šeimas, neįgalius vaikus Lietuvoje, o taip studi-juojančius studentus, yra įkū-rusi atskirų globotinų vaikų rė-mimo programą.

Birželio 25 d., šeštadienį, šalia Vašingtono įsikūrusiame vasaros koncertų paviljone Wolf Trap koncertuos žymi lie-tuvių pianistė Mūza Rubackytė. Kartu su JAV simfoniniu or-kestru ji atliks F. Liszt koncertą pianinui Nr.1. Koncerto diri-gentas Leonard Slatkin. Kon-certe taip pat skambėjo Men-delsono “Vasarvidžio nakties sapnas” ir Mahler simfonija Nr.1 (“Titanas”).

M.Rubackytė garsėja kaip viena originaliausių F.Liszt bei XX amžiaus Rusijos kompozi-torių kūrybos interpretatorių.

**LR ambasados
Vašingtone informacija**

MUZ. F. STROLIOS KŪRYBOS ŠVENTĖ LEMONTE

Gegužės 15-tą dieną, sek-madienį, Čikagos ir apylinkių lietuviai atšventė ne vien tik Sekmines. Į Pasaulio lietuvių centro rūmus susirinkę mūsų tautiečiai turėjo dar ir kitą šventę: čia buvo pagerbtas ir pusšimtį metų Amerikos lietu-vių tarpe besidarbuojantis mu-zikas Faustas Strolia, apie ku-rio įvairialypę veiklą jau ne-kartą buvo rašyta.

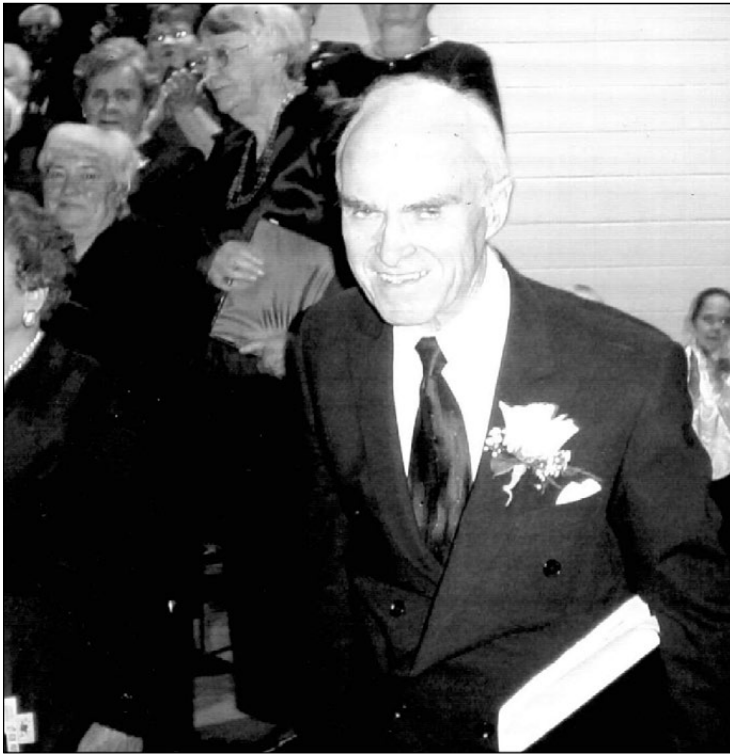
Pati šventė buvo pradėta dar prieš pietus įvykusiomis šv. Mišiomis Pal. J. Matulaičio misijos koplyčioje, kur skam-bėjo F. Strolios sukurtos gies-mės, kurias giedojo Misijos choras, diriguojamas Jūratės Lukminienės, vargonais paly-dint Rasai Paskočimienei. Taip pat giedojo solistė Dalia Eidu-kaitė-Fanelli, o pora kūrinių smuiku solo pagrojo Dainora Petkevičiūtė. Šiai progai pri-taikytą pamokslą pasakė prel. Ignas Urbonas. Pamokslinin-kas bandė išskaičiuoti F. Stro-lios kūrybinę veiklą.

KONCERTAS LIETUVIŲ FONDO SALĖJE

Po pamaldų šventės prog-rama buvo tęsiama toliau. Ka-dangi, turbūt, nebuvo tikėtasi tokio didelio mūsų tautiečių dėmesio, reikėjo pavėluoti apie pusvalandį, kol suėjo visi klausytojai ir kol jiems buvo paruoštos papildomos kėdės.

Susirinkus 600 klausytojų būriui, popietės programa bu-vo pradėta F. Strolios religine kantata “Suledėjusiomis lū-pomis”. Šiam kūriniiui žodžiai buvo paimti iš Sibire Adelės Dirsytės parašytos maldakny-gės – “Marija, gelbėk mus”.

Šį prasmingai ir iškiliai nus-kambėjusį kūrinių atliko Lietu-vių meno ansamblis “Daina-



Faustas Strolia po jo kūrybos koncerto Lietuvių fondo salėje, Le-monte, Illinois.

E.Šulaičio nuotr.

va”, diriguojant Dariui Poli-kaičiui. Solo partiją sudainavo sol. Algimantas Barniškis, o fortepijonu palydėjo pianistė Olivija Urbonaitė.

Tada kalbėjo renginio ko-miteto pirm. Irena Kriauče-liūnienė, išskeldama pagrindi-nius F. Strolio muzikinės veik-los bruožus.

Po pirmininkės įžanginės kalbos estradoje pasirodė Pal. J. Matulaičio Misijos vaikų choras “Vyturys”. Nors ir daly-vių skaičiumi negausus šis dai-nos vienetas, vadovaujamas D. Polikaičio, sugebėjo patraukti klausytojų dėmesį, sudai-nuodamas 3 kūrinius. Vienas iš jų “Grįšim, grįšim” (žodžiai Vytės Nemunėlio – B.Braz-džionio) yra plačiai dainuoja-mas ne vien tik jaunimo tarpe.

Dar vienu dainavimu klau-sytojus pradžiuginęs LMA “Dainava” publiką linksmi

nuteikė savo trečiuoju nume-riu duota daina “Mylėjau mer-gelę”.

DAINAVO LIETUVOS VYČIŲ CHORAS

Klausytojus taip pat labiau sudomino dabar retai lietuvių tarpe girdimas Lietuvos Vyčių organizacijos choras, kuriam ilgus metus vadovavo F. Stro-lia ir ši kartą jam dirigavęs. Tai vyresnio amžiaus dainininkai, daugumoje jau Amerikoje gi-musieji dainos mylėtojai, šiame koncerte atliko 6 kūri-nius. Vienaime iš jų solo su choru dainavo ir dirigento sūnus Povilas Strolia (jis taip pat dainas palydėjo gitara kar-tu su kontrabosu grojusiu bro-liu Tomu). Dueto partiją atli-ko D. Eidukaitė-Fanelli ir Ona Marija Kaselienė.

Šiame segmente klausyto-

(Nukelta į 7 psl.)

Aleksas Vitkus 60 METŲ PO JALTOS

X.

Patyrę diplomatai gal sakyty “kodėl neapgauti savo sąjungininką?” Bet aš, naivus žmogus, manau, kad geriausiai yra ne-apgaudinėti savo sąjungininko, nors ir kvailio. Gal mūsų sąjun-ga yra tokia stipri, nes nėra taip lengva vienas kitą apgauti? Aš už tai siūlau išgerti!” Ar tai buvo vaidyba? Tai buvo pati triukšmingiausia visos konfe-rencijos vakarienė. Stettinius savo knygutėje užsirašė: “20 patiekalų, 45 tostai, baigėsi tik po pirmos ryto.”

Vienos tokios vakarienės metu Churchill atsistojo ir pasiū-lė tostą už Anglijos karalių, JAV prezidentą ir Sovietų Sąjungos Aukščiausiosios Tarybos presi-dentą, draugą Kalinina. Po to

paprašė, kad FDR atsimokėtų savo tostų. Užuot pasiūlęs tostą, prezidentas papasakojo tokią is-toriją: “Kartą ponias Roosevelt, turėjusi atidaryti naują mokyklą, ant sienos klasėje pastebėjo di-delį pasaulio žemėlapi, kur tarp Europos ir Ramiojo vandenyno tvoksojo didelė plati tuštuma. Jai apie tai pasiteiravus, mokytoja atsakė, jog apie tą vietą buvo draudžiama kalbėti. Aš tada bu-vau Amerikos prezidentu pir-moje kadencijoje, ir tuojau pa-siunčiau laišką prezidentui Ka-lininui, siūlydamas sudaryti dip-lomatinius santykius”. FDR ir buvo pirmasis Amerikos presi-dentas, kuris po Lenino revoliu-cijos pripažino Sovietų Sąjungą. Kai kurių jis ir buvo todėl vadi-

namas “rausvu”.

KONFERENCIJA BAIGIASI

Jaltos (Krymo) konferenci-ja pasibaigė 1945.2.11, sekma-dienį, su oficialiu bendrai reda-guotu 2,700 žodžių turinčiu pro-tokolu “*Proceedings of the Cri-meia Conference*”. Atrodė keis-ta, kad ją pasirašė ne trys Didie-ji, bet visi trys užsienio reikalų ministrai: Stettinius, Molotov ir Eden. Ten buvo kalbama apie Jungtinių Tautų organizaciją, Vokietijos padalinimą, reparaci-jas, į kurias įeitų ir vokiečių dar-bo panaudojimas Rusijos gilumoje. Reikalas teisti karo nusi-kaltėlius buvo paminėtas tik trumpais 33 žodžiais. Matyt bi-jota, kad pasisakius griežčiau, vokiečiai labiau priešinsis, stengdamiesi nepasiduoti. Paro-dant ypatingą dėmesį Lenkijai, jos likimas buvo išspręstas at-skirame skyriuje pavadintame “*Declaration on Poland*”, kuria-

me buvo gana miglotai kalbama apie Lenkijos vyriausybės suda-rymą. Būdinga, kad Lenkijos vakarinių sienų galutinis spren-dimas buvo paliktas būsimai Taikos konferencijai, kuri, pra-sidėjus Šaltajam karui, niekada neįvyko. Gal joje būtų buvęs iš-spręstas ir Baltijos kraštų bei Rytprūsių klausimas.

Protokole tilpo ir “Išlaisvin-tos Europos Deklaracija”, kurią pasirašė visi trys Didieji: “Tai-kos ir ekonomikos sukūrimas Europoje turi būti pasiektas procesu, kuris leis visoms iš-laisvintoms tautoms panaikinti paskutinius nacizmo ir fašiz-mo pėdsakus ir sukurs demok-ratines institucijas pagal tų tautų norą. Tai yra Atlanto Chartos principas – visų tautų teisė pasirinkti sau demokratinę valdymo formą pagal kurią jie ir gyvens”. Stalinas su tuo sutiko, nes jo slapta mintis turbūt buvo ta, kad jis to laisvo pasi-

rinkimo proceso ateityje vis tiek neleis. Jei vakarų demokra-tijos protestuotų, jos turėtų pri-imti karčią realybę kaip “*fait accompli*”. Po pasirašymo FDR privačiai pareiškė: “Aš tikiu mažųjų tautų teise pasirinkti sau valdymo formą, bet gaila, kad mano draugai už tai tegalė-jo tik išgerti tostą”. Buvo ir vie-no puslapio griežtai slaptas su-tarimas, kuriame buvo aptar-tas kokiom sąlygom Sovietai kariaus prieš Japoniją. Tas reiškė, kad Kinija (trijų Didžiųjų sąjungininkė! – A.V.) turės Ru-sijai atiduoti dalį savo teritori-jos. FDR ten buvo įpareigotas Chiang kai-shek kaip nors pri-kalbėti tas sąlygas priimti.

Dokumentas baigėsi šiais žodžiais: “Pergalė šitame kare ir įkūrimas tarptautinės orga-nizacijos duos istorijoje nebu-vusios progos sukurti sąlygas taikai ilgiems metams”.

(Bus daugiau)

CLEVELAND, OH

BAISIOJO BIRŽELIO MINĖJIMAS

Š.m. birželio 12 d. Clevelando lietuviai, drauge su latviais ir estais tinkamai paminėjo skaudžius birželio įvykius-neteisėtą Sovietų Sąjungos įvykdytą Lietuvos, Latvijos ir Estijos okupaciją bei didelio masto žmonių naikinimą, pradedant su 1941 m. teroru bei masiniais trėmimais.

3:00 val. p.p. Dievo Motinos bažnyčioje vyko ekumeninės pamaldos už žuvusius ir nukentėjusius baltiečius. Pamaldas pravedė Dievo Motinos parap. klebonas, kun. Gediminas Kijauskas, S.J., latvių liuteronų parap. kleb. kun. Didzis Stilve, Toronto (Kanos) estų parap. kleb. kun. Kersti Kimmel ir Clevelando latvių baptistų kun. bei dabartinis Clevelando Baltiečių komiteto pirm. Paul Barbins. Prieš pamaldas buvo įneštos JAV, Estijos, Latvijos, Lietuvos, NATO, Europos Sąjungos bei baltiečių vėliavos, kurių eisenai vadovavo Baltiečių komiteto narys bei JAV Armijos rezervo brig gen. Vilmaris Kukainis. Paskui vėliavas įžygiavo visi dvasiškiai ir užėmė savo vietas prie altoriaus.

Pamaldos buvo pradėtos su himnu “Faith of Our Fathers”. Po to sekė Šv. Rašto skaitymai anglų, estų, latvių ir lietuvių kalbomis. Po skaitymų sekė maldos, tarp kurių mūsų solistė Virginija Bruožytė-Muliolienė gražiai sugiedojo šiai progai pritaikytas giesmes: J. Naujalio (žodž. Maironio) “Kai širdį tau skausmas”, G. Faure (iš Requiem) “Pie Jesu” ir J.S. Bach “Bist Du Bei Mir”.

Ilgoką pamokslą pasakė estų klebonė Kersti Kimmel, kuri rėmėsi Apaštalo Šv. Povilo laišku korintiečiams ir jį pritaikė paskutinių laikų įvykiams.

Sovietų nusikaltimai prieš baltiečius, areštai bei trėmimai į Sibiro mirties stovyklas nustūmė juos į beviltį nuo kurios tik Dievas galėjo išgelbėti.

Komunizmo blogis sutvėrė

baisenybę, kuri grasino žmonijai ir pagaliau buvo sunaikinta Dievo malonės dėka.

Lygiai kaip ir Apaštalas Povilas mokė, mes pasitikėjome Dievu ir teisingumas laimėjo. Didysis rytų šėtonas žlugo nuo savo nusikaltimų svorio ir Baltijos Valstybės atgavo laisvę.

Kitas tikinčiųjų maldas pravedė kun. kleb. Gediminas Kijauskas, S.J. ir jos baigėsi su dalyvių savo kalba sukalbėta “Tėvė Mūsų”.

Pamaldos buvo užbaigtos su palaiminimu visomis keturiomis kalbomis ir JAV, Estijos, Latvijos ir Lietuvos himnais. Vargonais palydėjo Joseph Kolecki.

Po pamaldų vyko trumpas minėjimas parapijos kavinėje. Savo kalboje Komiteto vicepirm. ir Ohio Estų Laisvės Federacijos pirm. Andreas Traks supažindino minėjimo dalyvius su Komunizmo aukų paminklu Washingtone, D.C. ir JAV Kongreso rezoliucijomis, raginančiomis Rusiją atsiprašyti Baltijos Valstybių už sovietų nusikaltimus bei už sovietų vykdytą neteisėtą Baltijos Valstybių okupaciją.

KOMUNIZMO AUKŲ PAMINKLAS

JAV sostinėje, Washingtone, paminklų mieste, nėra nė vieno paminklo prisimenančio komunizmo aukas. Prelegentas peržvelgė paminklo eigos istoriją. 1993 m. JAV Kongresas priėmė rezoliuciją, kuri įgaliojo įsteigti “Victims of Communism Memorial Foundation”, komitetą, kuris dėtų pastangas pagerbti komunizmo aukas. Ši rezoliucija susilaukė abiejų JAV politinių partijų pritarimo ir su Kongreso palaima virto įstatymu, kurį pasirašė buvęs prezidentas William Clinton.

Komitetas sudarė žymių pasaulinio masto veikėjų garbės komitetą (narių tarpe tuo-

F. Stroliai, padainavo “Narsuolių dainą” (žodžiai Pauliaus Širvio) ir “O didis Dieve Visagali” (ž. iš Labuko maldaknygės). Tai buvo tikrai pavykusi koncerto užbaiga, kuri sukėlė gausų publikos būrį ant kojų ir iššaukė ilgai užsitęsčius plojimus.

Nutilus dainų ir muzikos aidams prabilo I. Kriaučeliūnienė ir kelios jos talkininkės. Buvo įteikta nemaža gėlių F. Stroliai, pasakyta gražių žodžių jo adresu. Taip pat perskaityti keli sveikinimo laišrai, o kadangi jų gauta gana daug, tai suminėti tik sveikinimus atsiuntusieji. Į priekį buvo pakviesti ir svarbesnieji



Birželio 12 d. minėjime Clevelande ekumenines pamaldas pravedę dvasiškiai, minėjimo rengėjai ir vėliavos. Iš kairės I-oje eilėje: B. Pautienienė, estų kleb. Kersti Kimmel, latvių kleb. Didzis Stilve, Dievo Motinos parap. kleb. kun. Gediminas Kijauskas, latvių kun. ir Baltiečių Komiteto pirm. Paul Barbins, A. Pautienis ir K. Ruus. II-oje eilėje su vėliavomis JAV – E. Ievins, M. Mantenieks, Latvijos – O. Klans, Estijos – A. Traks, Lietuvos – T. Bartkus, brig. gen. V. Kukainis, Europos Sąjungos – V. Stankus, NATO – V. Taraška ir Baltiečių – H. Ruus.

A.Zvejnieks nuotr.

metinius Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Lenkijos prezidentus) ir daugiau nieko neatliko. Komiteto nariai svajojo apie 100 milijonų dolerių kainuojantį muziejų, panašų į Holocausto muziejų, bet šie planai nebuvo perduoti Amerikos žiniasklaidai bei tautybių organizacijoms.

Po ilgo miego, prieš pusantų metų projektas buvo atgaivintas. 2004 m. liepos mėn. kongresmanui Shimkui įnešus rezoliuciją, paremiant paminklo statybą ir Komitetui nutarus vietoje 100 milijonų kainuojančio muziejaus, statyti paminklą už 600,000 dolerių. Amerikos žiniasklaidai bei tautybių organizacijoms sužinojus apie šį iki šiol neskelbtą projektą, prasidėjo rimtas darbas. Po eilės pastangų paminklo vieta buvo patvirtinta.

Paminklas bus pastatytas prie Massachusetts Ave., New Jersey Ave. ir G. Street sankryžos, netoli JAV Kongreso rūmų, skersai gatvę nuo Georgetown universiteto teisių fakulteto ir du kvartalus nuo pagrindinės geležinkelio stoties

šio nusisekusio renginio organizatoriai ir pravedėjai. Be to, išreikšta padėka rėmėjams, o jų tarpe – didžiausią finansinį įnašą padariusiam Lietuvių fondui.

Šventės rengimo komitete be pirmininkės I. Kriaučeliūnienės, darbavosi Danguolė Ilginytė, Gediminas Kazėnas, Irena Kazlauskienė, Romas Kronas, Baniutė Kronienė, Dalia Povilaitienė, Ritonė Rudaitienė, Alvydas Vasaitis. Komiteto sąrašė taip pat įrašytas ir Kazys Skaisgirys, tačiau šis nesulaukęs savo bendradarbio F. Stroliaus šventės, iškeliavo amžinybėn.

Edvardas Šulaitis

(Union Station). Nuo paminklo bus aiškus Kongreso rūmų ir virš jų Laisvės statulos vaizdas.

Viduryje paminklo bus pastatyta dešimties pėdų aukščio bronzinė statula, replika garsiosios “Demokratijos” statulos Tiananmen aikštėje Bejing, kurią pastatė kiniečiai studentai prisimindami žuvusius draugus.

Dar reikia gauti paminklo projekto galutinį patvirtinimą, kuris laukiamas šią vasarą ir tikimasi pradėti statybą šių metų rudenį.

Iki šiol yra surinkta 300,000 dolerių ir turima pažadų už 150,000 dol., tai dar yra 150,000 dol. trūkumas, kurį tikimasi padengti iki statybos pradžios. A. Traks paminėjo, kad Clevelando Baltiečių komitetas paaukojo 1,000 dol. ir kvietė minėjimo dalyvius prisidėti su savo auka. Jis taip pat padalino paruoštus lapelius bei Paminklo komitetui adresuotus vokelius.

Po trumpo minėjimo buvo vaišės ir baltiečių bendravimas. Dalyvių skaičius siekė gal 150.

A. Pautienis

Keturiasdešimt trečiasis “Dirvos” NOVELĖS KONKURSAS

Organizatorius: Korporacijos Neo-Lithuania vyriausioji valdyba JAV-se

Finansavimas iš A.A. Simo Kašelio palikimo

Tematika: Autoriams suteikiama neribota teisė pasirinkti novelės temą.

Reikalavimai: Konkursui siunčiamos novelės privalo būti parašytos mašinėle ar kompiuteriu su lietuvišku raidynu dvigubais tarpais tarp eilučių ir dviejų su puse centimetrų lauku ir turi būti neilgesnės kaip 20 puslapių. Rašiniai privalo būti pasirašyti slapyvardžiu. Šis slapyvardis užrašomas ant pridėto užklijuoto vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Atplėšiami tik laimėjusių vokeliai. Nepremijuoti rankraščiai negražinami.

Rašiniai turi būti atsiųsti iki **2005 m. lapkričio 1 d.** (pagal pašto antspaudą).

Rankraščius siųsti adresu:

**“Dirva”, Novelės konkursas,
P.O. Box 19010
Cleveland, Ohio 44119-0010
USA**

Informacija: el. paštu: dirva@ix.netcom.com

Premijos: Pirmoji premija – 500 JAV dolerių, Antroji premija – 300 JAV dolerių

Konkurso rašinių vertinimo komisija sprendžia paprasta balsų dauguma.

(Atkelta iš 6 psl.)

MUZ. F. STROLIOS...

jams, be abejo, labiausia patiko patriotiniais motyvais (tekstas – nežinomo autoriaus) atasta daina “Tai mano Lietuva” ir “Mano žemė” (žodžiai J. Augustaitytės-Vaičiūnienės). Smagu buvo girdėti jau pagyvenusius žmones, kurie ilgus metus populiariai lietuvišką muziką bei dainas Amerikos kontinente.

JUNGTINIAM CHORUI DIRIGAVO F. STROLIA

Koncerto pabaigoje estradoje pasirodė jungtinis choras, iš trijų vienetų. Čia matėsi arti 150 žmonių, kurie diriguojant

LIETUVA IR PASAULIS

REZOLIUCIJA DĖL BALTIJOS ŠALIŲ OKUPACIJOS

Europos Tarybos Parlamentinė Asamblėja (ETPA) birželio 22 d. priėmė rezoliuciją, kurioje paragino Rusiją įvykdyti duotus įsipareigojimus paremti asmenų, deportuotų iš “okupuotų Baltijos šalių”, sugrįžimą į Tėvynę.

Svarstant rezoliucijos projektą, Rusijos delegacijos atstovams nepavyko įtikinti ETPA delegatų išbraukti iš teksto žodį “okupuotų”, kuris buvo įrašytas Baltijos šalių delegacijų pasiūlymu.

Europos Parlamento pirmininkas Josep Borrelli posėdžio pradžioje pasakė kalbą, skirtą Baltijos šalių okupacijos 65-osioms metinėms.

Jis teigė, jog 1940-ųjų birželį trys valstybės, kurios šiandien yra Europos Sąjungos narės - Lietuva, Latvija ir Estija - neteko savo nepriklausomybės dėl sovietų okupacijos.

J. Borelli taip pat pabrėžė, jog “valstybės, kurios užmiršta savo istoriją, rizikuoja ją pakartoti”. Taip politikas diplomatiškai neįvardino Rusijos.

Lietuvos radijas

Lietuvos prezidentui Valdui Adamkui liepos 28 dieną Karolio universitete Prahoje bus įteiktas Vašeko ir Anos Marijos Polakų labdaros fondo apdovanojimas. Šį apdovanojimą už sėkmingą vadovavimą ir demokratinius siekius V. Adamkui įteiks Vašingtone įsikūręs Amerikos studijų fondas. Apdovanojimo įteikimo ceremonijos metu Lietuvos prezidentas kreipsis į 27 šalių studentus, kurie mokosi Karolio universiteto Amerikos politinių ir ekonominių sistemų institute, kurį remia Amerikos studijų fondas. V. Adamkus taps 11-uuju esamu ar buvusiu valstybės vadovu, kuris nuo 1994 m. gavo šį apdovanojimą.

Liuksemburgo premjeras Jean-Claude Juncker, kuris Britanijai birželio pabaigoje perduoda pirmininkavimą Europos Sąjungai, vėl aštriai kritikavo britų premjerą Tony Blair. "T. Blair ir aš esame iš esmės skirtingų nuomonių apie ES ateitį", - per neeilinį Liuksemburgo parlamento posėdį sakė J.C.Juncker. Britanijos vadas "apgalvotai atsisakė" siekti kompromiso per bloko viršūnių susitikimą, kuriame nesėkmingai bandyta susitarti dėl 2007-2013 metų ES biudžeto. Kai kurios valstybės narės daug "agresyviau" bandė siekti tik savų interesų. Europa negali tapti tik laisvosios prekybos zona. "Reikia pradėti gintis nuo beatodairiškos rinkos", - teigė Liuksemburgo vyriausybės vadovas. "Reikia parodyti tinkamą vietą visiems, kurie nesuvokia žodžio "solidarumas" reikšmės", - pridūrė jis.

Rusijos užsienio reikalų ministras Sergej Lavrov mano, kad terminas "posovietinė erdvė" nepakankamai tiksliai atspindi esamas realijas. "Baltijos šalys taip pat priskiriamos posovietinei erdvei, bet jų negalima statyti viena greta su kitomis Nepriklausomų Valstybių Sandraugos šalimis", - sakė S.Lavrov Kolektyvinio saugumo sutarties organizacijos valstybių užsienio reikalų ministrų tarybos posėdyje Maskvoje. "Tai - politinis žargonas, kurio reikia atsisakyti", - pažymėjo jis. KSSO generalinis sekretorius Nikolaj Bordiuža sutiko su tokia pozicija ir pareiškė, kad nuo šios dienos iš visų oficialių KSSO dokumentų sąvoka "posovietinė erdvė" bus pašalinta.

Lietuvos nuolatinė atstovybė prie NATO birželio 21 dieną Aljanso būstinėje Briuselyje surengė seminarą Europos Parlamento nariams iš naujųjų NATO ir Europos Sąjungos šalių narių – Lietuvos, Latvijos, Estijos, Slovakijos ir Slovėnijos. Seminaras suteikė galimybę Europos Parlamento nariams geriau susipažinti su šiandienine Aljanso darbotarke, vykdomomis misijomis ir operacijomis, plėtojamomis partnerystėmis. Daug diskutuota sesijoje, skirtoje NATO ir Rusijos bei NATO ir Ukrainos santykiams. Parlamentarai pasidalijo nuomonėmis apie esamą NATO ir ES bendradarbiavimą ir jo plėtojimo perspektyvas. Parlamento nariai taip pat susitiko su sąjungininkų nuolatiniais atstovais Šiaurės Atlanto Taryboje ir aukštais NATO tarptautinio personalo pareigūnais.

Renginį pradėjo Lietuvos ambasadorė prie NATO Gintė Damušytė. Ji pabrėžė, kad naujiesiems transatlantinių ir Europos struktūrų nariams yra ypač aktualu, kad šios institucijos glaudžiai ir efektyviai koordinuotų savo veiklą. Todėl, pasak ambasadorės, bus siekiama, kad ši Lietuvos iniciatyva nebūtų vienkartinė. Tą pačią dieną NATO būstinėje apsilankė Lietuvos Vyriausybės kanclerio Antano Zenono Kaminsko vadovaujama ministerijų valstybės sekretorių delegacija. Jos nariai supažindinti su Lietuvos atstovybės NATO veikla, Lietuvos veiklos Aljanse perspektyvomis, šalies įmonių dalyvavimu NATO skelbiamuose konkursuose ir naujosios Aljanso būstinės statybos projektu. Šiuolaikinius reikalavimus atitinkančią būstinę nuspręsta statyti 1999 metais šalių narių vadovų susitikime Vašingtone. Šiuo metu derinamas jos projektas, kuris turėtų būti įgyvendintas iki 2012 metų.



1941 m. birželio 14-ąją sovietų okupacinė valdžia pradėjo masiškai tremti lietuvius į SSRS lagerius ir kalėjimus. Ta diena Lietuvoje buvo prisiminta kaip mūsų tautos genocido pradžia, o Naujosios Vilnios geležinkelio stotyje žmonės vėl rinkosi susikaupimui, iš kurios prieš 64 metus lietuviai buvo išvežami į Sibirą.

ELTA

DERYBOS DĖL ES BIUDŽETO BUS ATNAUJINTOS KITĄMET

Vilnius, birželio 19 d. (ELTA). Žlugusios derybos dėl 2007-2013 metų Europos Sąjungos (ES) finansinės perspektyvos turėtų būti atnaujintos tik kitą pavasarį. Mat nuo liepos pirmininkavimą blokui perimanti Didžioji Britanija, kuri nepalenkiamai gina savo įmokos į Bendrijos biudžetą sugrąžinamąją dalį, vargu ar galės nešališkai vadovauti deryboms. Tokią nuomonę grįžęs iš ES viršūnių susitikimo žurnalistas išsakė užsienio reikalų ministras Antanas Valionis. "Nemanau, kad įmanoma kalbėti apie biudžetą britų pirmininkavimo metu (šių metų antroje pusėje - *ELTA*), kadangi yra aiškus interesų konfliktas". Anot jo, nepanašu, kad artimiausiu metu pavyktų susitarti bent dėl svarbiausių finansinės perspektyvos principų, pavyzdžiui, Jungtinės Karalystės reikalavimo žymiai mažiau dėmesio skirti žemės ūkio politikai. Keblumų derantis kelia ir silpnos Vokietijos bei Nyderlandų vyriausybės pozicijos šalių viduje, neigiami prancūzų ir olandų balsavimai dėl ES Konstitucijos. A. Valionio manymu, derybas dėl ES finansinės perspektyvos 2007-2013 metams bus galima atnaujinti tik kitų metų pavasarį. Tuo metu blokui pirmininkaus Austrija.

Iš Briuselio taip pat grįžęs ministras pirmininkas Algirdas Brazauskas prisipažino irgi nusivylęs susitikimo rezultatais. "Nesitikėjau, kad tiek mažai nuveiksime. Kalbu ne apie Lietuvą, o apie ES. Pasirodo, kad 25 valstybių Europa - gana sudėtingas organizmas, sunku priimti sprendimus, nes valstybės labai skirtingos, turi labai specifinius savo interesus. Vientisumo, interesų vienybės sunku surasti". Anot jo, ES šalių premjerai po paskutinio posėdžio išsiskirstė "be jokios vilties su-

sitarti dėl naujo finansinio periodo", nors visi esą tikėjosi nustatyti procentinę į bloko biudžetą mokamų pajamų dalį ir pagrindinius lėšų paskirstymo principus.

Ministrą pirmininką nustebinio ne tik itin ryškūs interesų skirtumai, nulėmę nesėkmingą derybų pabaigą, bet ir tai, kad karščiausiai prieš siūlomus susitarimus protestavo senosios ir didžiosios ES valstybės.

Kaunantis dėl biudžeto iški- lo sena diskusija tarp Prancūzijos, turinčios didžiausių privilegijų iš ES subsidijų ūkininkams, ir Didžiosios Britanijos, kuri 1984 metais iškovojo teisę susigrąžinti dalį į ES biudžetą sumokėtų lėšų, suteiktą kaip kompensaciją už tai, kad ji gaunanti mažesnes subsidijas nei kitos šalys dėl žemės ūkyje mažiau dirbančių anglų. Pasak A. Brazausko, britai, nuo sumokėto euro atgaunantys 66 centus, taikėsi "ir toliau tiek gauti, gal net daugiau".

Matydamas tokius nesutartimus, A. Brazauskas pirmiausiai Lenkijos premjerui Marek Belka, vėliau - ir kolegoms iš kitų šalių pasiūlė kompromisą: naujokėms atsisakyti dalies paramos ir taip paremti daug kartų geriau gyvenančias turtingąsias šalis. "Nors mums labai gaila tų milijonų, bet vardan Europos, vardan to, kad nestovėtų procesas, kad mes žinotume, kokios bus lėšos 2007, 2008 metais, sakykime, kad sutinkame, nors esame nepalyginamai mažiau pajėgūs nei didžiosios valstybės", - M. Belka išdėstytą pasiūlymą pakartojo ministras pirmininkas. Anot jo, ši mintis posėdyje sukėlė karštą diskusiją ir sulaukė ne vienos ES naujokės - Baltijos šalių, Lenkijos, Vengrijos pritarimo. "Man liūdna, man gėda", - taip sureagavo šiuo metu ES pirmininkaujančio Liuksemburgo

premjeras Jean-Claude Juncker.

Pasak A. Valionio, derybos dėl ES biudžeto reiškia ne tik pinigų dalybas, bet ir įtakos Bendrijoje valdžios persidailijimą. "Turime kalbėti, deja, apie rimtą krizę, kai neratifikavus dvejiose valstybėse Konstitucijos žlugo ir pastangos suderinti biudžetą". "Išvykome (iš Briuselio - *ELTA*) nenustatę iš esmės, koks kelio žemėlapis mus vestų iš krizės. Apie tai reikės kalbėti vėliau, o dabar reikia apie viską labai rimtai pagalvoti ir konsultuotis", - pridūrė ministras. Tačiau A. Valionis patikino, jog nei nesėkmingi referendumai dėl Konstitucijos, nei įstrigusios derybos dėl biudžeto nereiškia ES projekto žlugimo pradžios: "Nė viena valstybė dabar, po tiek metų buvimo ES, neišsivers be bendrosios rinkos. Tai yra stuburas, kuris visus sujungia". Ministro manymu, dėl finansinės perspektyvos bus susitarta greičiau nei dėl Konstitucijos likimo. Biudžeto nustatymas esą galėtų būti pirmas žingsnis iš dabartinės krizės.

PINGA EURAS

Euro kursas JAV dolerio atžvilgiu birželio 20 d. vėl smuko, kai Europos Sąjungos vadovams nepavyko susitarti dėl septynmečio biudžeto. Tai dar labiau paaštrino Europos krizę, kurią sukėlė prancūzų ir olandų nepritarimas ES Konstitucijai. Ankstyvos prekybos sesijos Azijoje metu euras JAV dolerio atžvilgiu atpigo maždaug 1 centu. Euras buvo pabrangęs dviem centais, Amerikoje paskelbus šalies einamosios sąskaitos deficito duomenis, dėl kurio sumažėjo investuotojų apetitas pirkti JAV dolerius.

Euro kursas JAV dolerio atžvilgiu sumažėjo iki maždaug 1,2170 JAV dolerio. *ELTA*

TAUTINĖS KULTŪROS UGDYMAS LIETUVOS MOKYKLOSE

Gegužės 20 d. Vilniuje, Mokslų akademijos rūmuose įvyko II Lietuvių tautinės kultūros forumas “Etnokultūrinis ugdymas: problemos ir perspektyvos”. Pagrindiniai renginio organizatoriai buvo nuolatinė Forumo darbo grupė, Lietuvių tautininkų sąjunga, Lietuvos mokslų akademija ir Etninės kultūros draugija. Forume pasisakė ir problemas iškėlė dėl etninės kultūros mokymo situacijos Lietuvos mokyklose sunerimę Lietuvos šviesuoliai. Renginyje buvo priimtos devynios rezoliucijos aktualiais tautinio ugdymo klausimais. Spausdiname prof. Onos Voverienės kalbą, pasakytą forume.

Prof. Ona Voverienė

Frydrichas Nyčė prieš savo saulėlydį pranašišškai rašė: “Ateis toks laikas, kai nebus kitų kalbų, kaip tik apie auklėjimą...”

XX amžius, išugdęs žmogų-žvėrį, nacistinę ir komunistinę ideologijas, pražudžiusias per šimtą milijonų žmonių; iki šiol nesibaigiantis terorizmas parodė, kad jau tas laikas atėjo.

Lietuvoje irgi. Švietimo reforma, pradėta prieš 15 metų, jau ne tik buksuoja, bet, ir atrodo jau priėjo liepto galą. Depolitizuota, nupilietinta, nutautinta ir demoralizuota mokykla ugdo.

1) robotizuotą, žinių prikimštą moksleivį, kuris, išėjęs iš mokyklos tą didžiulį kiekį žinių tuoj pat pamiršta ir tampa “Klausimėlio” herojumi. Geriausiu atveju, padedamas kelių korepetitorių, įstoja į aukštąją mokyklą... ir čia toliau robotizuojamas;

2) žmogų be sielos, homo sovietikus mentalitetu, humanistinių vertybių nesuprantantį, arba jas... niekinantį, gerai besijaučiantį tik šiukšlynų ir kalėjimo kultūros terpėje, kraštutiniu atveju – tik George Orwell “Gyvulių ūkyje”, kur tai, kas balta, suprantama kaip juoda, kur šviesa – sakoma tamsa, kur gėris pakeičiamas blogiu ir kultūros etalonu laikoma mirties kultūra;

3) kosmopolitinį pilietį, neturintį ir nenorintį turėti savo tautinių šaknų, nežinantį savo tautos ir savo šeimos istorijos, nejaučiantį jokios atsakomybės už savo tautą, už savo valstybę, neskiriantį gėrio nuo blogio, budelio nuo aukos;

4) dehumanizuotą subjektą, neturintį doros pamatų ir lengvai patenkantį į blogio - narkomanijos, alkoholio, sekso iškrypimų, nusikalstamumo ir kitų priklausomybių liūną.

Todėl ir turime Lietuvoje tai, ką turime: 52 proc. Lietuvos gyventojų nupilietinti, nejaučia jokios atsakomybės už savo valstybę ir neina balsuoti.

Taip ir nulemia, kad Lietuvą valdo svetimieji. Valstybė, valdoma svetimųjų, vis labiau tampa oligarchine. Dėl milžiniškos turtinės diferenciacijos – tarp turtingųjų ir vargšų, tarp viršininkų ir eilinių darbuotojų, atliekančių visus darbus, panašu, kad kasmet vis labiau grimstame į vergovinę santvarką.

Žymiausi pasaulio polito-

logai Henry Kissinger ir Zbignev Bžezinski dar iki sovietų imperijos žlugimo visoms sovietinėms valstybėms išvėlėgė tokią raidos perspektyvą, nes žlugus jas visas vienijusiai komunistinio – baimės ir neapykantos idėjai, padidėjo tos ideologijos išugdytų žmonių susipriešinimas, individualizmas ir egocentrizmas. Tų valstybių ir net Rusijos išsigelbėjimą jie mato tik tautinių valstybių kūrime.

Tik tautinė valstybė ir tautinė mokykla gali prikelti tas valstybes visaverčiam gyvenimui. Kaip rašė Zvignev Bžezinski savo knygoje “Nebevaldomas pasaulis” (V., 1998), “Tautos, neturinčios tautinio siekio, negali sukurti didžiųjų valstybių... Šlovingos praeities ir net neišsipildžiusių tautinių troškimų istorija yra itin svarbus vienijimosi veiksnys... Tik tautinė valstybė išlaiko pusiausvyrą tarp materialinės ir dvasinės gyvenimo dimensijų... sutramdo individų egoizmą ir yra pagrindinė jėga, mobilizuojanti žmones vykdyti jų pilietinius įsipareigojimus visuomenei”.

Europietiškoje edukologijoje pati paprasčiausia ir jau nusistovėjusi (nors mandrapių ir kritikuojama) yra tokia pedagoginio proceso schema: švietimas, mokymas, lavinimas, auklėjimas ir asmenybės formavimas.

Dabartinėje mokykloje nei auklėjimo nei asmenybės formavimo neliko. Geriausiu atveju tai palikta mokytojų nuožiūrai. O mokytojai mano, kad tai yra šeimos pareiga, nes individas susiformuoja ankstyvoje jaunystėje. Nueita pačiu lengviausiu keliu, neatsižvelgiant mūsų dienų realijas – sunaikintą šeimą, pakirstus dorovės ir moralės pamatus, žmogaus atskyrimą nuo Dievo, geriausiu atveju tikėjimą suprantant tik kaip tradicinių Bažnyčios apeigų atlikimą, nesigilinant į Dievo ir tikėjimo esmę.

Dalis mokytojų prisipažįsta, kad jie norėtų daugiau dėmesio skirti tautiniam ugdymui, tačiau tam nėra skirtų mokymo programų ir mokymo priemonių, o esančios monografijos, skirtos tautos ir valstybės klausimams, esančios per daug sudėtingos, nepritaikytos mokymo procesui.

Lietuvių katalikų mokytojų sąjungos Kauno skyrius dar

2000-aisiais metais parengė “Integruoto mokymo pagrindus”.

Tai tautinio, pilietinio ir religinio ugdymo programa, kurioje naudojamos prieškarinio mąstytojų edukologų – Stasio Šalkauskio, Vydūno, Antano Maceinos, Marijos Paškauskaitės ir Gabrielės Petkevičaitės ugdymo idėjos. Turiniu ši programa įdomi, ir ji gali tapti pamatu, rengiant tautinio, pilietinio ir religinio ugdymo programas.

Džiaugsmo gėlėmis visada pražysta pažintis su kitokiomis mokyklomis, kur šviečia mokytojo žvaigždė. Tokių mokyklų Lietuvoje turime nedaug. Bet jų yra.

Tai Ažuolo vidurinė mokykla Kaune (direktorius L. Lukošius, o mokyklos siela – mokytoja R. Gecevičienė), kur tautinę asmenybę formuoja ne tik auklėjimo valandėlės, bet ir visa mokykloje sukurta aplinka, į kurią pasineri vos tik į mokyklą užėjus.

Tai ir Kauno “Žiburio” mokykla, išugdžiusi mūsų dienų pedagogikos deimančiuką Almonę Miliauskiene, paruošusią mokymo priemones tautiniam ugdymui patiems mažiausiems.

Tai ir Panevėžio “Žemynos” vidurinė mokykla, kurios pasirinktas asmenybės ugdymo credo – Norberto Vėliaus mintis: Tautosaka – tai mūsų pačių širdies balsas, mūsų pačių kūrybinis genijus. Tautosakoje meniniais vaizdais išreiškiame savo dvasinį pasaulį ir iš tautosakos vėl bandome suvokti save, savo prigimtį”.

Vilniaus “Sietuvos” vidurinėje mokykloje (direktorė Birutė Valkuvienė ir tautinio auklėjimo siela Janina Lukoševičienė) organizuojama daug įvairiausių tautinės tematikos renginių: “Lino šventė”, “Saulės šventė”, “Duonos šventė”, kuriose mokomasi tautosakos, etninės kultūros, dainuojamos lietuviškos senosios liaudies dainos, šokiai, mįslės, patarlės.

Ten, kur atsiranda tikras mąstantis mokytojas, ten gimsta ir tikra tautinė mokykla. Ne iš valdžios malonės, o pačių mokytojų iniciatyva. Antanas Maceina todėl ir sakė: kūrybinis mokytojas visados yra kaip pranašas, jeigu jis yra stipriai įsirišęs į gimtąją žemę, į visą joje buvusią tautos istoriją, į joje kerojančius papročius ir tradicijas, tad jo žvilgsnis pra-



Dailininkė Magdalena Stankūnienė su Lietuvos Respublikos prezidentu Valdu Adamkumi, įteikiant jai Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino ordiną.

DOVANOTŲ KŪRINIŲ KATALOGAI

Neseniai dailininkę Magdalena Birutę Stankūnienę buvome aprašę spaudoje, sąryšyje su jos amžiaus 80-mečiu, kurį ši darbšti kūrėja atšventė 2005 m. sausio 5 d. Tada minėjome, kad dail. M.B. Stankūnienė savo kūrinius bei kitus vertingus daiktus yra padovanojusi Lietuvos muziejams bei galerijoms.

Šiemet net trys Lietuvos muziejai išleido katalogus, kuriuose yra sužymėti jiems padovanoti sukaktyvininkės kūrybos darbai. Gavome Molėtų krašto muziejaus ir Biržų krašto muziejaus “Sėla” mažesnius katalogus, o taip pat ir trečiąjį – Vilkaviškio krašto muziejaus Paežeriuose leidinį.

Šis Vilkaviškio krašto muziejaus leidinys, kuris turi 40 didoko formato puslapių, yra vadinamas dailininkės Memorialinės ekspozicijos vadovu-katalogu. Teksto autorė ir sudarytoja Aldona Žemaitytė, dailininkas Romas Orentas, fotografas Antanas Lukšėnas.

Leidinio pradžioje galima sužinoti ir apie Paežeriuose esančius dvaro rūmus, kuriuose dabar yra prisiglaudęs Vilkaviškio krašto muziejus su gausiais dail. M.B. Stankūnienės padovanotais eksponatais. Ji čia nuvežė ne vien tik savo kūrybą, “Atidaviau viską, ką brangiausio buvau sukaupusi iš kelionių,

namų reikmenų, iš vyro dovanų. Padovanojau ir tekelių siuvinėtas staltieses. Net iš šeimos nuotraukų nepagailėjau muziejui atiduoti. Tegul žino mano kraštiečiai, kad jų ir savo gimtinės nepamiršau”, tokie dailininkės žodžiai cituojami šiame kataloge.

Negana to, dail. M.B. Stankūnienė naujų patalpų remontui paskyrė ir 50 tūkstančių dolerių, o taip pat ir patį katalogą išleido savo lėšomis.

Šiame kataloge matome ne tik jos dovanotų kūrinių sąrašą, bet ir nemaža jos kūrybos spalvotas reprodukcijas. Čia patalpinta ir gana daug nuotraukų iš jos viešnagės dienų Paežeriuose (beje, pati dailininkė yra gimusi ne taip toli nuo jų esančiame Oželių kaime). Vienoje iš nuotraukų dailininkę matome kartu su Lietuvos prezidentu Valdu Adamkumi, kai jai buvo įteiktas DLK Gedimino ordinas – atpildas už jos darbus savo gimtajai žemei!

Kaip ir kiekvienais metais, taip pat ir šiemet gegužės mėnesio antroje pusėje ji išvyko į savo tradicinę kelionę Lietuvon. Ir kaip paprastai, vėl netuščiomis rankomis, bet su dovanomis ne tik Vilkaviškio krašto, bet ir kitiems Lietuvos muziejams.

Edvardas Šulaitis

siskverbia į ateitį, atskleidžia būsimojus kelius ir uždavinius ir tuo būdu vadovauja tautai.

Prof. Marija Gimbutienė rašė: svarbu, kad mokinytys suprastų, kas yra mūsų tautos vertybės, kad jas išmoktų saugoti, kad suvoktų, “kuo esame skirtingi nuo kitų tautų. Įneškime savo indėlį į Europos tautų kultūrų mozaiką ir neieškokime tobulumo ir idealų didžiosiose valstybėse, kur vyksta kultūros

niveliacija, prarandama tautų individualybė, o masių galvose dominuoja vulgarus materializmas”.

“Kai mokinytys supras, kad Nepriklausomybė yra mūsų šventovė, kurią privalome kurti širdimi ir protu, tada jis bus mūsų tautos vaikas, išaugs pilietis ir patriotas” (Daiva Mikailionytė, mokytoja iš Alytaus).

“Tautininkų žinios” 2005 m. gegužės mėn. Nr. 10

ARE YOU A VICTIM OF PREDATORY LENDING?



**“Predatory lending”
is a loan in which
someone targets
you for the sole
purpose of taking
advantage of you.**

IF YOUR ANSWER IS YES TO ANY OF THESE QUESTIONS, THEN ACTION IS REQUIRED!

- Is your interest rate extremely high?
- Were you encouraged to borrow more money than you needed?
- Did a home improvement company secure a loan for you?
- Did you take out a loan for home repair and the work was not completed or poorly done?
- Do you have a huge late payment fee?
- Were you promised a set of terms when you signed your loan that are different from the terms listed on your statements?
- Were you pressured into signing a loan you can't afford?



**CALL 216-664-4529 or
visit www.cleveland-oh.gov
FOR HELP TODAY!**

Jane L. Campbell, Mayor
Don't Borrow Trouble is made possible by Freddie Mac

VYRESNIEJI SUKŪRĖ, O JAUNESNIEJI BAIGIA PRARASTI

Kaip vyko Britanijos lietuvių visuomeninio turto naikinimas

Kazys Barėnas

XVI.

Nutarta rengti kuklesnius planus ir prašyti 150.000 sv. paskolos. Įvykdyti Kensingtono savivaldybės reikalavimams reikėtų 300.000 sv. Turėjo būti pradėtas remontas po šešių mėnesių gavus reikalavimą. Jei patys nedarysime, tai savivaldybė atliks darbus mūsų sąskaiton.

1995 m. lapkričio 3 d. Kensingtono savivaldybėje buvo posėdis, kuriame dalyvavo LNB pirm. Klemensas Tamošiūnas, DBLS pirmininkas Jaras Alkis, advokatai J. Mach ir J. Daisley, auditorius M. Traviss, kontraktorius Richardson su savivaldybės pareigūnais. Savivaldybė leido parduoti ar remontuoti pagal jos projektą.

Lapkričio 4 d. DBLS Tarybos suvažiavime K. Tamošiūnas iškėlė rūpesčius dėl Namų, painformavo ir apie *Europos lietuvių* leidimą. Tais klausimais plačiai kalbėjo ir kiti suvažiavimo dalyviai.

O 1995 m. lapkričio 25 d. *Europos lietuvių* Nr. 48 rašo-

ma, jog Joną Ashbourne nuste-bino ir sujaudino žinia, kad Londono Lietuvių namus ruošiamasi parduoti. Sodyba, kaip sakė ji, vis mažiau susilaukia svečių, o Namai visiems žinomi, ir beveik kiekvienas ir iš kitur atvažiavęs užsuka pasimatyti su tėvynainiais. Ar ne geriau būtų parduoti “mirštančią” Sodybą ir atnaujinti namus? Puikūs Namai tikrai taptų tikru Britanijos lietuvių centru.

Tame pačiame laikraščio numeryje S. Kasparas barą Juozą Maslauską, kad jis Tarybos suvažiavimo aprašyme nepam-inėjo tokių reikšmingų pasisakymų, kaip Justo Černio. O Namų pardavimą turėtų prižiūrėti nepriklausomų žmonių grupė, o už juos gauti pinigai turi būti naudojami tik kitiems namams pirkti.

Gruodžio 2 d. laikraščio numeryje 49 spausdinama žinia, kad LNB pirm. K. Tamošiūnas po pamaldų Lietuvių bažnyčioje darė pranešimą ir sukėlė siaubingą nepasitenki-

nimą, pasiūlydamas parduoti Sodybą ir pasilikti Namus, o klausytojai reiškė nepasitenkinimą, kad direktoriai nemoka vadovauti, nes veda bendruomenę bankrotan, neteksime Namų ir laikraščio.

1995 m. gruodžio 9 d. *Europos lietuvių* Nr. 50 Vladas Dargis išspausdina atsišaukimą “Gelbėjime Lietuvių namus Londone”. Jis “konstatuoja, kad valdyba (K. Tamošiūnas, J. Alkis, E. Šova, J. Levinskas, S. Kasparas, V. Gasperienė) neveikli ir nekompetentinga toliau vadovauti LNB-vei. Tai jis siūlo rezoliuciją: sustabdyti Namų pardavimą, akcininkai reiškia nepasitenkinimą direktoriais ir reikalauja, kad jie atsi-statydintų, išrinkti naują valdybą, sudaryti komisiją Namams gelbėti, kad susisiektų su savivaldybe ir gavę paskolą darytų reikalingus pakeitimus, ištirti, ar DBLS turimos akcijos bal-suojant paskirstytos, paruošti Namų, Sodybos ir *Europos lietuvių* ateities “komercinės ir kultūrinės veiklos planą ir pristatyti jį akcininkų suvažiavimui. Pasirašo jis kaip LNB akcininkas ir buvęs tos Bendrovės direktorių valdybos pirmininkas.

“Kurgi mes einame?” straipsnyje (1995 m. gruodžio

16-22 d.d. Nr.51) *Europos lietuvių* P.B.Varkala rašė, kad DBLS ir LNB vadovybės ilgai negalvojusios tuojau nutarė tuos Lietuvių namus parduoti. Sako, Kensingtono savivaldybė priverstė uždaryti. Bet nuo to savivaldybės reikalavimo praėjo jau trys metai ir septyni mėnesiai. Ką gi, sako, per tą laiką mūsų išrinktieji organai yra padarę? Kaip jie rūpinosi mūsų sunkiai sukurtu turtu? Kokia kaina dabar mes, akcininkai, turime apmokėti už tą apsileidimą?

Iš tos apsileidimu sudarytos sunkios padėties jis vis dėlto dar siūlo išeiti: parduoti Sodybą ir sumoderninti Lietuvių namus.

Deja, nė vienas tos vadovybės narių nepasijuto kaltas ir nieko nepadarė Lietuvių namams gelbėti. Stengdamasis pateisinti valdybą dėl tų namų netekimo, kalbėdamas su *Lietuvos aidu* bendradarbe, DBLS pirm. J. Alkis sakė, kad, girdi, pardavėm, nes buvo per dideli: Taip yra sakęs ir valdybos narys S. Kasparas.

Kol buvo baramasi dėl rezoliucijų svarstymo ar nesvarstymo ir sustabdyto laikraščio pobūdžio, išleidžiamas H.Gespero redaguojamas sumažintas laikraštis ir jo 1996 m. sausio

16 d. numeryje rašoma apie to mėnesio 6 d. buvusį LNB suvažiavimą. Jame K. Tamošiūnas skelbė, kad dėl Namų apleidimo kaltas ankstyvesnės valdybos. Remontas kainuotų apie 600.000 sv. O tokio didumo paskolos neįmanoma gauti ir nebūtų iš ko jos apmokėti. Norint mažinti išlaidas, *Europos lietuvių* perkeltas į Vilnių, bet nepasisekė. V. Dargis nesutinka su E. Šova dėl savo rezoliucijos, ji esanti teisėtai pristatoma. Atstovai pakaltino Dargį, kad vieną akciją jis buvo įkainavęs 140 litų, o jos vertė Lietuvoje tik 10 litų. J. Alkis priminė, kad Dargis neturėjo jokių įgaliojimų veikti LNB vardu. Atmetas ir Dargio reikalavimas sumokėti už laikraščio sustabdymą ir darbininkams kompensacijas. Atmetas Gedminto planas dėl paskolos. O buvęs ligi tol LNB pirmininkas V. O'Brien pasiskundė, kad jam metami kaltinimai, tarytum jis vienas kaltas dėl Namų ir kt.

Suvažiavime už Namų pardavimą pasisakyta 7.680 akcijomis, o kas nebūtų parduota 629.

Apie parduodamuosius Namus K. Tamošiūnas rašo *Europos lietuvių* 1996 m. kovo 1 d. Nr. 5.

(Bus daugiau)



RENGINIŲ KALENDORIUS

RUGPJŪČIO 14 d., sekmadienį 12 val., Lietuvių klubo tradicinis pokylis Amerikos italų vietovėje, 29717 Euclid Ave, Wickliffe, OH.

RUGSĖJO 11 d. 11:30 v. ryto Šv. Jurgio parapijos gegužinė parapijos sodyboje.

LAPKRIČIO 13 d. nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. Šv. Jurgio parapijos Rudens šventė.

Labai laukiam

NAUJŲ DIRVOS SKAITYTOJŲ

Visi išeivijos lietuviškieji laikraščiai susirūpinę, kad metai iš metų prenumeratorių skaičius mažėja. Vyresnieji pamažu išmiršta, akių ir kitų sunkių ligų kankinami nebegali skaityti, o jaunieji, kad ir labai raginami, nuo lietuviško laikraščio tolsta.

Sunkiau ir sunkiau su naujų, pajėgių bendradarbių telkimu. Sunkiau ir su redaktorinio darbo mokančių suradimu.

Lietuviškieji laikraščiai vien iš prenumeratorios mokesčių išsiversti negali. Skelbimų, kurie išlaiko šio krašto angliškuosius laikraščius, tautybių leidiniai mažiau begauna. *Dirvai* tik nuolatinių skaitytojų siunčiamos aukos padeda galą su galu sudurti ir laukti kas bus kitais metais.

Vilties Draugijos valdyba – *Dirvos* leidėjai visas tas bėdas apsvarsčiusi nutarė, nuo dabar iki 2005 m. birželio 28 d. praveisti naujų skaitytojų telkimo vaju.

Nauji skaitytojai, kurie patys užsisakys ar artimieji jiems užsakys, už *Dirvą* metams (JAV ir Kanadoj) moka tik 40.00 dol.

Mieli, ilgamečiai *Dirvos* skaitytojai, rėmėjai ir lietuviškos spaudos mylėtojai, talkinkite mums. Užprenumeruokite *Dirvą* savo artimiesiems ne tik čia, Amerikoje, bet ir Lietuvoje ar kur kitur gyvenantiems oro paštu 115.00 dol.

Jei žinote asmenų, Jūsų kaimynystėje ar ir toliau gyvenančių (JAV ar Kanadoje), kurie *Dirvos* neskaito, atsiųskite jų adresus. Mes jiems pabandysime *Dirvą* kurį laiką siųsti nemokamai, kad jie pilnai su laikraščiu susipažintų ir jį pamėgtų.

Taip, bendromis jėgomis, per ilgesnį laiką, gal sutelksime kelis šimtus naujų *Dirvos* skaitytojų ir tuo žymiai palengvinsime *Dirvos* tolimesnį leidimą. Padėkite mums tą *Dirvos* stiprinimą atlikti be dejavimų ir verkimo, o su geros pagalbos draugiška talka.

Čia, šio pranešimo pabaigoje, spausdiname atkarpą, kurią lengva iškirpti, užpildyti ir mums atsiųsti.

Dirvos leidėjai

Pavardė ir vardas _____

Nr. ir gatvė _____

Miestas _____ Valstybė _____ Zip _____

Tel. numeris _____

Jei siūlote *Dirvą* siųsti susipažinimui, įrašykite siūlomą adresą:

Pavardė ir vardas _____

Nr. ir gatvė _____

Miestas _____ Valstybė _____ Zip _____

NAUJAS “OLIMPINĖS PANORAMOS” NUMERIS

Mus jau pasiekė naujas “Olimpinės panoramos” numeris – pirmasis 2005-se metuose. Įžanginiame jo žodyje redaktorius Bronius Čekanauskas sako: “Štai jau trečius metus leidžiamės “Olimpinės panoramos” žurnalą. Norėtusi, kad ir 2005-ji Lietuvos atletams vėl būtų dosnūs sportinių pergalių! Apie sėkmę smagiau rašyti nei apie pralaimėjimus”...

O žurnalo leidėjų Lietuvos Tautinio olimpinio komiteto prezidentas Artūras Poviliūnas čia pažymi:

“Galime pasidžiaugti, kad pradėdami naująją olimpinį ciklą, neišbarstėme mūsų rėmėjų, kurie liko ištikimi olimpiniam sąjūdžiui ir vėl remia geriausius Lietuvos atletus, besirengiančius jau kitais metais vykstančioms Turino žiemos olimpinėms žaidynėms bei 2008-ųjų Pekino olimpiadai.

Šiame 64 puslapių žurnale (jis pasirodo 4 kartus metuose) yra rašoma apie 2004 metų Lietuvos tautinio olimpinio komiteto veiklą, apie Nepriklausomybės atkūrimo dalyvavusius sporto žmones, Lietuvos moteris krepšininkes. Pristatomas geriausias 2004-ųjų lietuvis sportininkas – Atėnų olimpinis čempionas Virgilijus Alekna, o taip pat sužymimas visas pirmasis geriausiųjų dešimtukas, kurį išrinko *Lietuvos ryto* skaitytojai. Čia įdėta ir nuotraukų ir tų išskiliųjų sportininkų apdovanojimo iškilmių.

Yra kalbama ir apie 2008 m. olimpiados Pekine Lietuvos rinktinės kandidatus. Čia pavadėmis išvardina šimtinę tokių sportininkų, suskirstytų į 3 grupes. Pirmoje iš jų yra 19 sportininkų, kurių dalis Pekine galėtų pretenduoti į 1-3, 3-6 ar 3-8 vietas. Antroje grupėje matome irgi 19 žmonių, o trečioje – net 68. Čia išvardinti tik individualių sporto šakų atstovai.

Čia rašoma ir apie tuos olimpiečius (o jų yra 14) su kuriais LTOK yra sudaręs sutartis. Jų pirmame penketuke matome V. Alekną, A. Skujytę, A. Zadneprovskį, S. Krupekaitę, R. Vyšniauską. Šiuos 14 sportininkų LTOK įsipareigoja finansiškai remti jų pasiruošimą 2008 m. vasaros olimpinėms žaidynėms ir kiekvieną mėnesį skirti 2 tūkst. litų dydžio

olimpinę stipendiją.

Žurnalo puslapiuose užtikame aprašymą apie Balčiūnų šeimų žymiuosius atstovus, apie B M X dviračių sporto šaką, Europos “Fair Play” kongresą, buvusią pasaulio rekordininkę ieties metime Birutę Zalagaitytę-Kalėdienę (ji neseniai minėjo savo amžiaus 70–metį). Yra ir kronikinio pobūdžio ilgesnių ar trumpesnių naujienų.

Olimpinės panoramos viršelyje – žymusis plaukikas Vytautas Janušaitis, o viduriniuose puslapiuose – vienas žymiųjų lietuvių krepšininkų – Šarūnas Jasikevičius.

Edvardas Šulaitis



DIRVAI AUKOJO

E.Šilgalis, Euclid, OH 25
J.Maurukas, S.Pasadena, FL . 22
G.Taoras, Glastonbury, CT ... 20
E.Eitas, E.Wareham, MA 20
B.Valiukėnas, Dearborn, MI ... 5

*Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame*



AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS 28-ASIS SEIMAS

*Įvyks š.m. spalio mėn. 7, 8, 9 d.d. Čikagoje,
Balzeko Muziejaus patalpose, 6500 South
Pulaski Road.*

*Seimo metu bus iškilmingai paminėta
laikraščio “DIRVA” 90 metų sukaktis.*

Daugiau informacijų bus paskelbta vėliau.

IEŠKO TEISINĖS SEKRETORĖS-RIAUS

Euclid apylinkės advokatų įstaiga ieško gabaus bei raštingo asmens kuris nori būti nuolatiniai užsiėmęs.

Reikalavimai: mažiausia 2 metų teisinio sekretoriaus darbo patyrimas, drauge su geru rašymu mašinėlė bei kompiuterio sumanumu.

Aprūpiname sveikatos, dantų gydymo bei gyvybės apdrauda ir prisidedamu pensijos planu.

Reziumes siųsti Algiiui Širvaičiui:

P.O. Box 19500, Cleveland, OH 44119

Arba E-mail: alsir@aol.com

AMERICAN LITHUANIAN CITIZENS CLUB ANNUAL PICNIC – AUGUST 14, 2005

It will take place at the Italian American Club picnic grounds

29717 Euclid Avenue, Wickliffe, Ohio.

From 12:00 Noon – to – 6:00 PM

**FREE BEER FOR THE ADULTS – FREE POP FOR THE KIDS
GAMES, MUSIC, DOOR PRIZES AND GOOD FOOD**

**Games for the KIDS will start at 2:30 PM
The LOTTERY will be drawn at 4:30 PM**

Free for members and 5 dol. for non-members.

**For more information call:
(216) 531-2131**

NUOMOJAMAS NAUJAS BUTAS SU VISAIS PATOGUMAIS, NIDOS Miesto CENTRE

**Prašome skambinti: Tel.: 1-781-784-9318
arba Tel.: 1-781-784-6876**



**LIETUVIŲ RADIOJO PROGRAMA girdima pirmadieniais
9:00-9:30 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.**

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis dr. Giedrė Kumpikas, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687. Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

SPORTO ŽINIOS

LIETUVIAI KREPŠININKAI NBA LYGOJE

Jeigu savo kandidatūros neatsiims, tai šių metų NBA naujokų biržoje turėsime bent 3 lietuvius krepšininkus Martyną Andriuškevičių, Liną Kleizą ir Mindaugą Katelyną. Ketvirtasis kandidatas, Kauno "Žalgirio" žaidėjas Paulius Jankūnas (21 m. amžiaus 203 cm. ūgio) nutarė nekandidatuoti, nes jo agentas nematė jokio susidomėjimo iš NBA klubų šiuo krepšininku.

Rimčiausiu kandidatu iš šios trijulės, be abejo yra Martynas Andriuškevičius, 19 m. amžiaus, 219 cm. ūgio Kauno Žalgirio puolėjas; nors dėl traumų mažai rungtyniaavęs šioje komandoje.

Dar vasario mėnesį šio jauno Lietuvos milžino galimybės dėl geros vietos biržoje buvo gana aukštos: jam buvo žadama net antroji vieta. Dabar mūsiškis jau po truputį krenta, nes šiemet, priešingai ankstesniems metams, pajėgių žaidėjų skaičius gerokai padidėjęs.

Štai į pirmąją vietą rimtai pretenduoja australas centro puolėjas iš Utah universiteto – Andrew Bogut, o po jo tuoj pat eina – Marvin Williams iš šių metų NCAA čempionų – North Carolina komandos. JAV einančio savaitinio sporto žurnalo *Sporting News* spėjimu, mūsiškis M. Andriuškevičius galėtų būti pašauktas devintuoju numeriu. Prieš lietuvi – 5-jų ir 6-jų yra įrašyti ispanai Fran Varguer ir Tiago Splitter. Pirmąjį dešimtuką užbaigia serbas Nemanja Aleksandrov.

Daug kas dar ir šiemet pataria M. Andriuškevičiui atsiimti savo kandidatūrą. Jeigu pernai jis tokių patarėjų paisė ir atsiėmė, tai šiemet, kaip atro-

do, jau ryšis tokiam svarbiam žingsniui. Jis galvoja, kad žaisdamas Kauno Žalgirio ekipoje patobulėjo, tačiau sako, jog dar reikia daug dirbti ir stengtis. O apie M. Andriuškevičių jo komandos draugas, amerikietis Robert Pack yra taip išsireiškęs: "Pirmausia – jis turi labai gerų įgūdžių ir yra aukštas. Be to, turi gerą metimą ir yra judrus aukštaūgis. Manau, kad jam trūksta tvirtumo, o kai žaidėjas sustiprės ir įgaus patirties, gali tapti ištis geru NBA žaidėju.

Minėtas *Sporting News* žurnalas, komentuodamas lietuvių galimybes, pažymi, jog jis irgi turi sugebėjimus ir yra tinkamas tokiam NBA klubui, kuris turi kantrybės palaukti iki kol jis subręs.

APIE LINĄ KLEIZĄ

Antrasis pagal pajėgumą lietuvis kandidatas yra antruosius mokslo metus Missouri universitete užbaigęs Linas Kleiza. Šis naudingiausias Lietuvos jaunių rinktinės narys pasaulio pirmenybėse Graikijoje, kuris ten užėmė II vietą, praėjusį sezoną vėl žaidė rezultatyviai. Rungtynėse su Oklahomos studentais mūsiškis pateikė rekordinį pasirodymą, įmes-

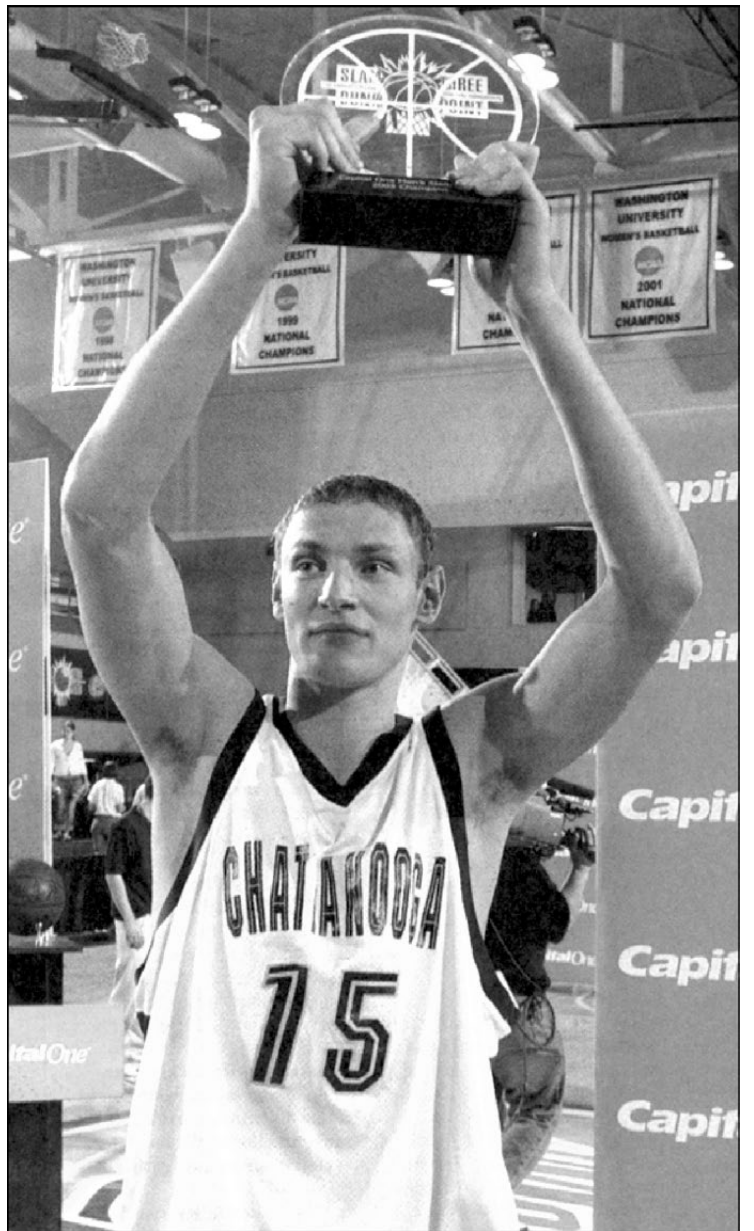
damas 33 taškus. Gaila, kad jo ekipa nepateko tarp 64 stipriausių NCAA komandų ir neturėjo progos pasireikšti baiginiame turnyre. Reikia pasakyti, kad Linas turi gerus fizinius duomenis ir ūgį, todėl jis, kaip spėjama, greitai galėtų prapti prie bet kurios NBA komandos.

MARTYNO KATELYNO GALIMYBĖS MAŽIAUSIOS

Šis 22 m. amžiaus ir 206 cm ūgio krepšininkas labiau išgarsėjo šį pavasarį, kai buvo išrinktas NCAA "Southern" konferencijos naudingiausiu žaidėju. Jis, žaisdamas Chattanooga universiteto rinktinėje, padėjo laimėti konferencijos Čempionų titulą ir kaip nugalėtojai patekti į 64 geriausių komandų tarpą. Tačiau čia mūsiškio ekipa turėjo išmušti pirmajame rate. Lietuvis dar labiau išgarsėjo, finalinio ketveto varžybų dienomis nelaukta laimėjęs kamuolio dėjimo į krepšį iš viršaus varžybas ir netikėtai nugalėjęs visus savo konkurentus, šoklius, tvirtus juodaodžius.

Beje, NBA naujokų birža jau netoli: ji vyks birželio 28 d. Gegužės 24 d. pravesta loterija, kurioje vietas pasidalino 16 į atkrentamąsias varžybas nepatekusieji klubai.

Edvardas Šulaitis



Martynas Katelinas tapo pirmuoju baltodžiu, laimėjusiu NCAA "oro karaliaus" konkursą.

LR

P.S. TIRE Inc.
Complete Front End Service
481-5397
New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts, Mufflers, lube oil and Filter
• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!
OPEN
Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm
Sat.: 8 am to 4 pm
866 E. 200 th St.
Cleveland, Oh. 44119
Paul Stefanac

PRENUMERUOKITE DIRVĄ
METAMS - \$55,
PUSEI METŲ - \$40,
PIRMA KLASE - \$78,
ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ
METAMS - \$130.00

Jeigu planuojate pirkti arba parduoti namą, prieš priimdami galutinį sprendimą apsilankykite šiose interneto svetainėse, arba paskambinkit
LINUI MULIOLIUI - 216-387-3204
linas@fixlerrealty.com
www.ClevelandHousingMarket.com
www.LyndhurstOhioHomes.com
www.Euclid-Homes.com
www.Richmond-Heights-Homes.com
www.MayfieldHomes.net
www.Pepper-Pike-Homes.com
www.SouthEuclidHomes.com
www.Beachwood-Ohio-Homes.com
www.FixlerRealty.com
Fixler Realty Group, Inc.
Linas Muliolis - Mob. Tel. - 216-387-3204

JAKUBS AND SON
Laidojimo Įstaiga
William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt
Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: (216) 531-7770
Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsnama, telidanti jauką atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA

LITHUANIAN CREDIT UNION

SAVI PAS SAVUS KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS :

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.
Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.
Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.
Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$100,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)